

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{4}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{4}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fie care
S A M B Ă T Ă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
odată 12 fl., a treia
odată 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XXI.

Blaj, 13 Ianuarie 1911.

Numărul 2.

Inainte.... tot inainte!

Ne aflăm încă sub impresia plăcută a conferinței dela Oradea-Mare, unde s'a adunat o ceată aleasă de preoți, putem zice, lamura clerului nostru, ca sub conducerea alor doi Arhieri și cu deplina învoire și aprobare a celorlalți doi, să se sfătuească în privința mijloacelor prin cari literaturii noastre bisericești, durere, atât de lăncede și de sărace, i-s'ar putea da un avânt mai mare, ca astfel clerul și poporul nostru să aibă hrană spirituală indestulitoare și să nu fie silit a recurge la isvoare străine de credința bisericii noastre. Și din vorbirile ce s'au ținut acolo, deși în particularități s'au deosebit mult una de cealaltă, ni s'a părut, că o idee, o gândire s'a desprins și s'a desfășurat mai clară și mai luminată, o dorință s'a manifestat și s'a exprimat mai fierbinte; idea unei lupte mai energice și a unei munci mai intensive în câmpul literar și social și dorința de a vedea înșirați și întovărășiți în această luptă sfântă și nobilă muncă pe toți cei chemați și destoinici, fie clerici, fie laici, ca așa împreună luptând și muncind dovadă să dăm, că în piepturile tuturor bate aceeași inimă încălzită de dorul fierbinte de a vedea înflorind sfânta noastră biserică și mereu înaintând iubitul nostru popor.

Orice luptă însă și orice muncă trebuie să se poarte și să se îndeplinească după un anumit plan și după un program bine întocmit, căci altcum nu se poate ajunge la isbânda și la rezultatul dorit. Acest plan de luptă și program de muncă se va statui în statutele societății literare bisericești ce s'a hotărât a se înființa, alegându-se totodată și o comisiune, care va avea să compună statutele aceleia. Membrii comisiunii sunt garanție deplină, cumcă statutele proiectatei societăți vor putea indestuli pe ori și cine și astfel ne mângăiem cu nădejdea, că societatea în curând se va și în-

ființa și prin aceea în sânul bisericii noastre române-unite, se va porni în curând o mișcare de primenire sufletească și o viguroasă activitate ale cărei efecte salutare se vor resimți în toate păturile fiilor acelei biserici.

Cu toate acestea, fie-ne permis și nouă celor mai mici, ca să ne spunem părerea în privința scopului, a modului și a mijloacelor de muncă a proiectatei societăți. Căci prin discuție să lămuresc chestiunile și din schimbările de idei să nasc sfaturile înțelepte.

Și mai înainte de toate trebuință avem, ba chiar siliți suntem să ne apărăm biserica în contra dușmanilor ei, durere număroși și puternici! Unii ne urăsc și ne combat fiindcă suntem uniți, alții pentru că suntem Români, iar alții pentru amândouă. Și noi suntem, slabi și neorganizați. Trebuie dară să ne întărim la luptă. Accentuăm însă că lupta noastră are să fie luptă de apărare. Nu ne vom lupta pentru mângâierea de a ne osti cu toată lumea ori de a face ceartă și răvisticie cu cale și fără cale, ci pentru a ne apăra, pururea cu arme cinstite și leale, ceace avem noi mai sfânt pe lume: credința noastră catolică cu ritul și cu așezămintele ei orientale, deplin garantate altcum prin bulle papale și decrete conciliari, legătura sufletească cu maica Roma, întărită și pecetluită prin suferințele și nădejile alor două veacuri. Și în această nobilă luptă ne întărește conștiința curată, cumcă biserica noastră a dovedit deajuns, în restimp de două veacuri, că mai mult decât ori și care instituție are drept la viață în mijlocul poporului nostru. Binefacerile revărsate prin mijlocirea ei asupra acestui popor, sunt atât de mari și de luminoase încât numai cei ignoranți și orbi, ori calumniatorii și mincinoșii de profesie le mai pot tăgădui.

Durere însă, de o mie de ori durere! că dușmani de acestea două specii are biserica noastră prea mulți. De specie cea dintâi sunt mai ales frații din România, cari ideie nu au

despre biserica noastră și totuș ne hulesc și ne înjură neîncetat. Despre acestia se poate zice, că: blasphemant quod ignorant, și răspunsul cel mai bun pe care li-l putem da sunt cuvintele Scripturii: »Doamne iartă-i, că nu știu ce fac.« Pe acestia ne vom năzui a-i lumina și dacă vor să ne înțeleagă le întindem cu bucurie mâna frățească, iar de nu, mergem mai departe, căci cu orbii nu ne batem. Cu totul sub altă judecată cad cei de specia a doua, aceia adecă cari fără frică de Dumnezeu și fără rușine de oameni și călăuziți de principiul — vrednic de tatăl minciunilor — calumniare audacter, semper aliquid haeret, mint și calumniază fără de rușine și prezintă biserica noastră ca pe o instituție periculoasă neamului românesc, iar pe noi fii ei, cari nu avem lipsă să învățăm dela nime patriotism și iubire de neam, ca pe niște trădători ai sângelui nostru! Și aceasta cu-tează să o facă unii oameni, cari și-au tradat ori neamul, ori biserica, ori pe amândouă!

Ei bine! față de unii ca aceștia, ar fi o lașitate, o adevărată tradare a credinței noastre, dacă am fi cruțători. Și nu vom fi. Dar in omnibus charitas! Voim pace și dragoste cu frații de un sânge, câtă vreme își vād de ale lor treburi și ne dau bună pace ca să muncim, după cum ne dictează credința și convingerile noastre, pentru înflorirea bisericii și înaintarea poporului nostru. Suntem chiar gata, cum am fost și până acum, a munci împreună cu ei pe terenul cultural, social, economic și politic, căci soartea ni-e așa, că pe acestea terene numai uniți în cugete și în simțiri vom putea desrobi iubitul nostru popor din lanțurile, cari îl apasă.

Iar cu cei de alt neam, dragostea lui Hristos în unirea credinței, apoi unde căile ni-se despart, noi vom bate cărările noastre, caci sângele apă nu se face!

În rândul al doilea, lipsă avem să trezim din letargie, să scuturăm di

toropeală, să instruăm și să disciplinăm clerul; căci durerea și aici este mult de făcut. Prea puțin idealism și dor de muncă vedem la cei tineri, prea multă lăncezeală și iubire de odihnă la cei bătrâni. Cei tineri se sfiesc și se retrag dela muncă și dela luptă, pentru că se cred prea slabi și nici măcar nu au curajul și voia, de a se întări. Cetesc puțin, nu scriu nimic, onoare excepțiilor, și cred, că fac deajuns dacă țin de urât celor bătrâni. Acestia îndestulți cu viața lor tihnită, ori amărâți de traiul trudit și copleșiți de grijile familiari, caută tot spre asfințit de soare și toropiți de fatalismul strămoșesc, cred, că a trecut vremea de a se mai avânta spre plăsurile senine ale idealismului dătător de viață.

Așa însă nu mai merge! Spiritul vremii cere altfel de oameni în fruntea popoarelor. Tânăr ori bătrân, cine este pus azi în via Domnului și păstor oilor cuvântătoare, trebuie să muncească din greu, ca polomida să nu năpădească vița cea bună și să o sălbătăcească, să veghizeze zi și noapte ca să nu răsbească lupii să risipească turma și să rămână singur ca să plângă, prea târziu pe ruinele nemerniciei sale.

Pe lângă cler avem și un număr, har Domnului, destul de mare de intelectuali mireni, advocați, medici, funcționari, profesori etc. pe cari trebuie să-i convingem, că nu-și îndeplinesc datoria de creștini numai prin aceea, că merg de câteva ori pe an la biserică, fără trebuie să steie alături de noi în lupta de apărare a bisericii și la munca de luminare și povățuire a poporului. Pilda unor țări din apus ba chiar și a unor confesiuni din țara noastră ne arată destul de lămurit ce rol important poate avea elementul laic în viața bisericii. Ar fi dară păcat să ne lipsim de un ajutor atât de puternic.

Mai avem apoi clasa meseriașilor, cari risipiți fiind prin orașe aproape numai biserică îi mai poate mântui de totala înstrăinare de neamul nostru. Aceștia încă trebuie grupați în jurul nostru.

La urmă este masa cea mare a credincioșilor, care zace mare parte în întunerecul neștiinței, flămând și setos de adevăr și cere neconținut lumină și hrană sufletească. La acest popor iubit trebuie să ne scoborâm noi toți, preoți și mireni fără deosebire, cari din darul lui Dumnezeu ne-am ridicat la cultură și poate, la bunăstare, ca să-l luminăm și să-l povățuim pe calea progresului moral și social, amăsurat principiilor sfinte ale reli-

giunii noastre. Că de nu-l vom lumina și conduce noi pe căile cele bune, îl vor conduce alții pe căi piezișe, îl vor amăgi și depărtă de biserică.

Acesta ar fi după părerea noastră scopul societății din uestiune. Iar între mijloacele prin cari s'ar putea realiza mai ușor acel scop, credem, că s'ar potrivi și următoarele: Sprijinirea unui ziar cotidian politic cu caracter pronunțat român-unit. Un astfel de ziar ar putea fi »Unirea« din Blaj, devenită cotidiană, care în răstimp de 20 de ani nu s'a abătut niciodată dela direcția sănătoasă a politicii naționale. Ziarul cotidian este astăzi indispensabil, ca și pâinea de toate zilele pentru oricare om cult. Și dacă ținem atât de mult ca în fiecare zi să cetim știrile cele mai interesante și mai senzaționale din țară și din lumea toată, pentru ce să nu ni-le aducă o foaie, care nu numai că nu ne vatămă nici când simțemintele noastre de Români-uniti, dar este gata totdeauna a ne apăra biserică împotriva atacurilor îndreptate în contra ei din orice parte.

Nu voim prin aceasta să condamnăm celelalte foi românești.

Pe lângă foaia de zi ar mai fi de lipsă și o foaie săptămânală scrisă anume pentru popor, pentru cărturarii dela sate, în care aceștia ar putea afla o lectură plăcută, folositoare și potrivită modului de gândire al lor. Aceasta s'ar putea da membrilor în schimbul taxei anuale.

Pentru cler și pentru mireni cu cultură mai înaltă este neapărat de trebuință redactarea unei reviste, cel puțin lunare, în care să se publice articoli și să se discute chestii din domeniul teologiei, istoriei, filosofiei creștine și al științelor. Avem doară atâta preoți și profesori, clerici și laici, cu studii înalte, atâta tineri cu pregătiri frumoase, cari ar putea susține o asemenea revistă la un nivel cât de înalt. Puteri de muncă și talente alese, har Domnului, nu ne lipsesc, numai îndemn și bunăvoință se cere ca să dovedim, că mult se poate face cu puteri unite și pe lângă organizație înțeleaptă și conducere bună!

Alt mijloc foarte practic și de folos ar fi publicarea unei biblioteci populare religios-morale, care să tipărească cărți scrise în stilul popular și pe înțelesul tuturor de conținut cât se poate de variat. Știm foarte bine cât de mult iubește poporul nostru asemenea cărți, dar fiindcă îi lipsesc cumpără și cetește: »Epistolia« »Alexandria« și scrieri de ale pocăiților, cari propagă superstițiile și îi corump credința strămoșească. Acele scrieri

trebuie înlocuite cu altele din cari țărănul nostru să scoată hrană sufletească bogată și cât se poate de ieftină.

Societatea ar mai putea aranja întruniri literare-sociale în cari să se țină prelegeri și conferințe pe seama intelectualilor și a poporului. La urmă un folos nespus de mare ar aduce cauzei adunarea generală sau congresul anual al societății. Ce privesc mai frumoasă poate fi decât a vedea adunați în frunte cu arhierii pe cei mai distinși clerici și mireni ai noștri, ca să se cunoască, să se sfătuească și să se îndemne la muncă spre ajungerea unui scop atât de sublim, ca cel arătat mai sus! Acest congres s'ar putea aranja cu timpul după norma congreselor catolicilor din apus despre cari știm cât entuziasm și câtă mândrie deșteaptă în popor și cât de mult contribuie la înflorirea bisericii și la înaintarea poporului din acele țări.

De închiere notăm cumcă această societate nu va stă în calea nici uneia din societățile noastre culturale, din contră va fi la toate de mare ajutor. Căci un popor bun și iubitor de biserică sa nu poate decât să se însuflețească pentru ideile comune ale neamului. Pe altă cale și pe alt teren, dar pururea în bună pace și în deplină înțelegere cu ori și cine voim să luptăm și să muncim pentru idealul sfânt, care este: mărirea lui Dumnezeu și fericirea patriei prin înflorirea bisericii și înaintarea culturală-creștinească a poporului nostru.

Să zicem dară: Cu Dumnezeu înainte!
drjr.

Fondul cultural al diecezei de Lugoj. Ordinariatul de Lugoj a lansat următorul cercular către credincioșii săi:

Încă în Consistorul plenar ținut la 16 Iunie 1910 s'a fost luat hotărârea, ca în vederea multelor lipse ale școlilor noastre mai vârtos în ce privește instruirea internă a acelor și provederea copiilor săraci cu cărțile și recvizitele școlare trebuitoare, să se înființeze un fond cultural, cu venitul căruia să se poată din cas în cas acoperi lipsele mai arzătoare.

Acest decis consistorial însă sub impresiunea groaznică nenorociri, ce i-au ajuns pe inundații din Bănat în vara anului trecut, nu am aflat de bine a-l publica îndată, cu acel scop, ca Veneratul Cler, Bisericele, inteligența și credinciosul popor din Dieceza de Dumnezeu păzită a Lugojului mai întâiu să-și poată achita datorințele sale de pietate și charitate creștinească față de acei nenorociți rămași în neagră mizerie și fără adăpost.

Acum însă, că colecta ordonată pe teritoriul diecezei noastre de mai sus să apropie de finalizare, venim a publica în toată întinderea s'a acel decis consistorial:

1. »Luând în considerare, că Ordinariatul gr.-cat. român de Lugoj nu are nic.

un fond ori fundațiune cu destinațiunea pentru ajutorarea școlilor populare;

2. Considerând, că recvizitele școlare prescrie în apendicele IV. al articolului de lege XXVII ex. 1907 — cu toate că erau să fie procurate până în acest an — respective până la 30 Septembrie a. c. — totuși până acum numai la câteva școli s'au procurat și se prevede cu siguranță, că din lipsa mijloacelor materiale nici după epurarea terminului amintit, nu vor fi școlile noastre provăzute cu recvizitele prescrie în partea I din apendice;

3. Considerând, că aceste recvizite de învățământ — amăsurat conspectului cistează 104 cor. 82 fileri pentru fiecare școală cu un învățator, iar recvizitele procurându-se în ceialaltă trei ani următori dela 30 Septembrie 1910 încolo asemenea vor costa vr'o 70 cor. 45 fil.

4. Considerând că înzestrarea școlilor cu aceste recvizite este o condițiune prealabilă pentru dobândirea ajutorului de stat la întregirea salariului și acoperirea cvincvenalelor docentale (v. § 25, lit. g din îndrumarea nr. 76000/907 a Ministrului Cultelor și instrucțiune publică).

5. Considerând, că recvizitele pomenite deși odată procurate la început, totuși în urma folosinței și stricării, sunt a se procura și mai târziu cât mai adeseori — după cum cere lipsa, ceea ce comunele bisericesti în mare parte nu sunt în stare să facă;

6. Considerând că învățământul elementar suferă mare scădere din cauza ne-provederii copiilor săraci cu cărțile de școală:

Astfel conzistorul plenar pentru a preveni în viitor și numai în parte acestor neajunsuri află de neceitate înțelegătoare înființarea unui *fond cultural* pentru ajutorarea școlilor sărace în cazurilor arătate mai sus și în acest scop deschide o colectă pentru adunarea de oferte benevole după modalitățile ulterior statorinde de Ordinariat.

Când în cele de mai sus am publicat deciziunea Consistorului plenar luată la 16 Iunie a. c., suntem în deplina știință și recunoștință a marilor jertfe, pre cari le-a adus și le aduce încă Veneratul Cler și dreptcredinciosul popor pentru Convictul diecesan acum deja deschis.

Cu toate aceste însă avem plina încredere și firma speranță, cumcă Veneratul Cler și credinciosul popor în vederea scopului colectei prezente, nu va întârziă nici un moment a da sprijinul său acestei acțiuni imperativ impuse de multele lipse și neajunsuri ale școlilor noastre.

Pentru a da un îndemn acțiunii, am depus din partea Noastră la Cassa Centrală diecesană deocamdată suma de coroane 1000, (una mii), și cu viuă bucurie constatăm, că tot azi am primit dela Spectacolul Domn Dr. Gavriil Suci, avocat în Hațeg suma de 1000 (una mii) coroane ca generos ofert pentru fondul Cultural al diecezei Lugojului, pentruce aici Ne și exprimăm călduroasele Noastre mulțumite de recunoștință generosului donator.

Dar luând iarăș în nouă socotință, că Veneratul Cler diecesan deja din 1897 până în prezente a jertfit mult în scopul convictului diecesan și corpul învățătorilor noștri încă nu au omis a satisface în partea cuvenită datorințelor sale față de convict, glasul nostru rugător de astădată îl îndreptăm mai vârtos cătră acei membrii ai ne-

mului și ai bisericii noastre, cari oarecândva și ei au șezut în băncile școlilor noastre sărăcăcioase susținute cu mari greutate de credinciosul popor, iar acum sprijiniți de soarte mai bună, și mulți dintre ei și de stipendiile fundațiilor Diecezei, formează clasa noastră inteligentă, pe carea cu toată încrederea o rugăm atât în numele Bisericii și al Clerului, cât și al învățătorimii și al Credinciosului nostru popor oropsit de sarcinile publice, ca din avutul lor cu dragă inimă să contribuie pentru fondul Cultural al Diecezei

Urmând glasului nostru rugător, fie asigurați, că prin ajutorarea acestui fond Cultural au îndeplinit actul de pietate și de recunoștință față de învățământul popular din școlile noastre, și dovedindu-se vrednici urmași ai părinților noștri, vor rămâneă pildă vrednică de imitat urmașilor noștri.

În scopul apelului cuprins în acest Circular alăturăm câte o listă de colectare provăzută cu număr, și rugăm pe marimoșii și evlavioșii donatori, ca sumele donate să le inducă în lista de colectă, apoi sumele colectate prin respectivii colectanți să se subministreze Cassei Centrale gr-cat. din Lugoj, iar listele acestui Ordinariat până la 31 Decembrie 1911, spre a putea publică la timpul său rezultatul colectei și numele donatorilor.

După aceste implorăm ajutorul Atotputernicului Dumnezeu preste donatorii pioși și cu dragoste le dăm binecuvântarea Noastră Arhierească.

Lugoj, la 8/21 Noemvrie 1910 în sărbătoarea Sf. Arhangeli Mihail și Gavril.

Episcop Vasile.

Cum discută dnul Lupaș științific și academic.

I.

Fericitul, marele Mitropolit Alexandru Sterca Șuluțu în literile fundamentale din 8 Aprilie 1862, în §. XX. dispune, că doi frați deodată, în același timp, nu se pot împărtași din stipendiile stabilite; în §. XXVI. își susține dreptul: „Aliquid addere, vel mutare, aut reformare in hac fundatione medio alterius testamentariae meae dispositionis, aut etiam oralis coram testibus faciendae declarationis — mihi vita mea superstite — integrum jus salvamque reservo.“

În testamentul din 23 Oct. 1866 la §. 8 dispune: „Las și testez ca praeferenter minten după moartea mea să se deie din memorata mea fundațiune fiilor nepoților mei Dionisiu, Iosif și Alexandru, cari poartă numele familiei de Sterca Șuluti, și descendenților lor, ca acestora după gradul claselor, în literile mele fundamentale la §. IX. în punctele 6, 7, 8, 9 și 10 hotărâte, minten după moartea mea să se asigneze stipendii.“

Nepoții au cerut, ca să se deie la toți fiii dănilor stipendiile normate. Conzistorul a decis, că și pentru copiii nepoților §. XX. din literile fundamentale e normativ. Senatul fundațiunii a aprobat decisiunea Conzistorului, și ca să nu vină cauza la proces, a propus: să se predeie cauza unui Arbitru, care să o decidă. Dl Iosif Sterca Șuluțu, care reprezentă și pe fratele său a primit propunerea, cu condițiunea, ca Arbitru să fie constituit din judecători dela Curie.

Așa s'a întâmplat: doi judecători dela Curie și un conzilier ministerial — toți trei maghiari, și juriști de renume — s'au constituit în senat, au studiat cauza și au decis, că: „În cazul concret §. 8 din testament e decizător, prin urmare toți fiii și descendenții nepoților au dreptul să participe deodată în același timp, din stipendiile fundatorului.“

Dl Iosif Hossu, vice-prezident al curții de contabilitate din Budapesta a fost de față la consultarea arbitrilor, și a spus în ședința senatului fundațiunii, că Arbitrii s'au mirat: cum s'a putut interpreta literile fundamentale și testamentul altfel, de cum l-a interpretat dl Iosif Sterca Șuluțu.

Senatul în ședința din 26 Maiu 1892 a decis în înțelesul hotărârii Arbitrilor: și pacea s'a restabilit. Astăzi un singur nepot al Dnului Iosif Sterca Șuluțu se folosește de stipendiu.

Acum vine dl Lupaș și se nepustește în „Tribuna“ asupra dnului Șuluțu cu grobianități, vorbe vulgare și neadevăruri, că: a cerut „stipendii grase.“ Se fie oare și acestea „discuții științifice și academice?“

II.

Acum urmează „discuții“ și mai „științifice și academice.“

Dl Lupaș neagă, că el ar fi vătămat pe Blăjeni, și iară insultă pe dl Șuluțu, pentrucă a zis, că în cearta dănsului cu Blăjenii dl Lupaș s'a purtat neevluincios.

Lucrul s'a petrecut astfel: Dr. Augustin Bunea, cu titlul „O polemie intreruptă“ zice în „Foaia bisericească și scolastică“ Nr. 11. an. 1890. următoarele:

„Nu voi cercetă cauza acestei aparițiuni — ponegrirea Episcopului Lemeni — ci mă mărginesc la constatarea unei fapte, dovedite prin actul autentic, ce-l am la mână, că adecă Episcopul Șaguna în anul 1848 a introdus limba maghiară ca limbă protocolară chiar și în Consistoriul său, unde asesorii nu știau ungurește, și cu toate acestea pe dănsul nu numai îl lasă oamenii să odihnească în pace, ci în continuu i-se aduc imnuri de laudă.“ Dr. Bunea a depus protocolul Conzistoriului la redacția ziarului „Foaia bisericească și scolastică“, iar aceasta în Nr. 13 din 1 Aprilie 1890, răspunde la întrebarea, că: cu ce poate Dr. Bunea dovedi, că Șaguna a introdus limba maghiară în Conzistor: „Este originalul protocol despre a treia ședință conzistorială din 20 Ianuarie 1848, în care s'au pertractat 20 de obiecte, dela Numărul 25 până la numărul 44. Acest original protocol este subscris de vicarul (Șaguna) de cinci asesori și de notariul consistorial. Subscrieri, cari sunt aici la noi prea binecunoscute înainte mai multor bărbați de reputațiune.

„Acest protocol se află aici la redacțiune și îl poate vedea ori și cine în timp de 30 zile, adecă din 1 Aprilie până în 1 Maiu a. c. în care zi i-se va restitul proprietarului.“

Cetind fostul redactor al „Telegrafului Român“ Cristea, om bătrân și înțelept, cele înșirate mai sus, dănsul numai decât a trimis pe un bărbat de încredere, ca să se convingă: dacă corăspunde adevărului, ceea ce publică „Foaia bisericească și scolastică“, iar după ce s'a convins despre exactitatea faptului, în Nrul 19 din 22/6 Martie 1890 al „Telegrafului Român“, ut videatur aliquid fecisse, apoi valeat quantum valere potest, zice:

„Dar se știe din istorie, că biserica ortodoxă română din Transilvania era pe acele timpuri atât de încetușată, încât guvernul țării între altele pretindea, ca să i-se subștearnă protocoalele ședințelor consistoriali, și încă în limba statului, care înainte de anul 1848 era cea latină, iar în anul 1848 cea maghiară. Biserica prigonită din toate părțile n'avea încetărea, ci trebuia să se supună acelei pretenziuni, și astfel consistoriul ortodox din Sibiu era silit să subștearnă guvernului protocoalele ședințelor sale înainte de anul 1848 în cea maghiară.“ Lucrul stă cu totul altcum. În țara aceasta se guvernă prin legi pozitive — bune, rele, cum au fost — și nu prin ordinațiuni; iar legea obligă toate confesiunile, nu numai pe ortodoci. Corespondența cu guvernul se purtă în limba latină, și numai acolo era dator consistoriul a corăspunde în limba maghiară, unde limba de amvon era cea maghiară. Sunt dovezi, quantum satis, că consistoriul din Sibiu, corăspunde cu guvernul înainte de an. 1848 în limba maghiară, ba că pretindea și dela protopopi în anumite cazuri rapoarte în aceea limbă.

Protocoalele trebuiau subșternute în limba statului, în limba latină. Nu există altă lege, care ar fi dispus altfel în anul 1848. Guvernul n'avea drept, dar nici, că ar fi cenzurat să încerce a pretinde în anul 1848, să introducă limba maghiară așa pe furie în usul țării; iar din primăvara aceluși an nici într-o limbă nu i-s'au mai subșternut protocoale.

Acum ascultați ce zice dl Lupaș în „Telegraful Român“ Nr. 62, 63, 64 an. 1909: „În decursul furtunilor din vara anului 1848, cât a stat Șaguna în Pesta (nota bene: protocolul e din Ianuarie 1848) ti soseau continue jalbe și petiții dela preoți, protopopi și credincioși, cari în diferite afaceri îl rugau, să intervină la regim, pentru a li-se face dreptate. În asemenea cazuri petițiile înaintate guvernului din Pesta, care — după legea unirii Ardealului cu Ungaria fû încuviințată de Ferdinand al V-lea — cărmuia și Ardealul, trebuiau instruite cu dovezile necesare, pe cari guvernul le cerea în limba maghiară. (Nota bene: Unirea s'a încuviințat în Iunie, protocolul însă e din 20 Ian. 1848). O astfel de anexă a vre-unei hârtii poate să fie actul maghiar din chestiune, cu privirea căruia — după cum aflăm cu uimire, *Blajul și-a permis la 1890 deliciul rar de a-și petrece o întreagă lună de zile.* Admirabilă petrecanie, nu-i vorbă, pentru niște simpatrioți atât de generoși. Dar zădarnic și nemotivat amuzament a fost acela, ca și afirmația, că Șaguna ar fi introdus limba maghiară ca limbă protocolară. În arhiva consistorului din Sibiu s'au păstrat, slavă Domnului, toate protocoalele ședințelor consistoriale din 1848 și câteva chiar dinainte de acest an fatal. Nu se găsește însă absolut nici un șir unguresc în vre-unul din ele.“ (Șaguna, în cartea dlui Lupaș premiată de Academie la pagina 50, zice că: „absolut“ nimic nu se găsește, toate actele au fost arse în 1848).

Să nu se mire dl Lupaș, că i-s'a dat titlul de „Fabricant de istorie.“ Este doar constatat, mai presus de orice îndoială tocmai prin „Telegraful Român“, că Șaguna a introdus în an. 1848 limba maghiară în consistoriu. Dumniasa trebuie să fi avut cunoștință de acest fapt, și totuș cu reacredință

s'a încercat să mistifice pe cetitori, cu argumente ridicole. În acelaș timp batjocorește pe Dr. Bunea, ba pe întreg „Blajul.“

Astfel sunt toate scrierile sale din „Tribuna“ de aceea, nime nu le ia în serios.

Nu te miră dl Lupaș, că dl Braniște te-a numit: vin nou tulbure, care încă nu-i limpezit, iar butoiul e în pericol să explodeze; dacă dta năvălești într'un mod, precum noul om cu creștere nu-i iertat să facă, precum faci dta în „Tribuna“, prin ce tot mai mult te înjosești înaintea publicului românesc.

III.

Pericitul Barițiu, în „Gazeta Transilvaniei“ Nr. 14 a. 1877, apreciind Memoriile dlui Iosif Șterca Șuluțu zice următoarele: „O lacrimă ferbinte, sub care titlu se cuprinde o colecțiune de monografii, fragmente biografice și genealogice, evenimente de înainte și din 1848—9, compusă de Iosif St. Șuluțu, nepot de frate al mitropolitului Alexandru, și strănepot al unuia dintre martirii episcopi Petru Pavel Aron de Bistra. Mare merit își câștigă nepot strănepotul Iosif cu aceasta colecțiune; deaceea noi ne permitem a-l invita, ca să facă din ele și o edițiune separată, pentru acel număr considerabil, cari au așii multămi progresul în științe și civilizațiune unui sau altui din acei numiți arhipăstori, și iarăș mulți, la alți membrii ai familiilor Șuluț și Aron.“

Iar în foaia Asociațiunii „Transilvania“ Nr. 24 din a. 1877, tot Barițiu zice despre familia Sterca Șuluțu și Aron că: „E una din cele mai binecuvântată de Dumnezeu, între două sute cincizeci de mii familii românești din Transilvania“. Astfel s'au pronunțat la timpul său toate zările independente din țară și multe din România despre scrierile dlui Iosif Sterca Șuluțu.

Fată cu acestea și cu opinia publică din țară, erupțiunile nemotivate, copilărești chiar, a domnului Lupaș nime nu le ia în serios; ba nici că-l înțeleg cineva: de unde atâta pizmă, ură și patimă în contra dlui Șuluțu, fără ca să fi publicat dl Lupaș întreg conținutul acelei broșuri, pe care dl Șuluț, în mod privat a trimis-o membrilor Academiei, căci numai așa ar fi cetitorii în poziție de a judecă, dacă dl Lupaș a greșit, sau nu. Că erupțiunile pătimase nu se țin de obiect, atâta doar vede ori și cine.

Mai curios e că dl Lupaș alege și culege ce-i place din broșurica lui Barițiu, fără să amintească de răspunsul dlui Șuluțu „O lămurire“, care a convins națiunea întreagă că dl Șuluțu în disputa sa cu Barițiu, a raportat în opinia publică un splendid triumf. Dl Șuluțu rectificase o mare greșală din istoria lui Barițiu, ce o făcuse pe baza unei informațiuni false. Barițiu s'a năcăjit rău, și în loc să-l atace pe cel-ce l-a informat falz l-a atacat pe dl Șuluțu. Cel mai mare pond puneă Barițiu pe împrejurarea, că dl Șuluțu ar fi înzultat pe greco-orientali într'o societate prin aceea că l-a numit pe Șaguna trădător.

Dl Șuluțu i-a răspuns: cum poți dta să-mi faci această imputare neadevărată când dta în „Părți alese din istoria Transilvaniei“ îl prezentezi pe Șaguna de un trădător.

Anume, că:

1. Baronul Iosika, cancelarul, l-a adus pe Șaguna în Ardeal cu promisiunea de a-l

face episcop, dar cu condițiunea, de ai da mână de ajutor ca să impedece vărsarea de sânge. (Vol. I. pag. 663).

2. Șaguna a prins cu mâna proprie pe Varga Catarina, o aruncă în sanie, apoi o escortă în temnița din Aiud. (Vol. I p. 660.)

3. Șaguna pe care poporul român adunat în 15 Maiu 1846 în Câmpul libertății, l-a ales conducător al său, și prezident al comitetului de apărare națională, nu numai a împedecat pe acel comitet de a putea apăra națiunea română, dar a mers la Pesta, a intrat în parlament, a luat parte la dezbaterile parlamentare, unde se prepară bellum civile și dezbinarea monarhiei.

A condamnat chiar ori-ce mijloace de justă apărare ar fi încercat să iee ceilalți membrii ai comitetului național. (Volum II. pag. 208).

4. Șaguna n-a mers în capul deputațiunii la Impăratul în Viena, unde l-a trimis neamul românesc, ca să protesteze în contra „uniunii“ ei dânsul a mers la Pesta, a făcut vizită ministrilor, și a stat acolo până când Maghiarii au mijlocit întărirea uniunii. (Vol. II p. 170.)

5. Șaguna a stat în Pesta până în Octomvrie 1848, atunci s'a întors la Sibiu cu proclamațiunii de ale lui Kosuth. Ajuns în Sibiu a întrerupt orice comunicațiune cu membrii comitetului român. Comandantele general baronul Puchner l-a provocat pe Șaguna. la stăruința lui Bărnuțiu și Laurian să se declare că: „Mai ține el cu Kossuth, sau ține cu Impăratul, și că primește el proclamația din 18 Octomvrie? La din contră va fi arestat și trimis în arest la Alba-Iulia. Cum în fine cade Șaguna în alt extrem: împedecă înarmarea românilor și forțează chie-marea Muscalilor în țară. (Vol. II. pag. 400).

6. Șaguna a contribuit în a. 1863 la intrarea în senatul imperial, înainte de a se fi asigurat autonomia Ardealului. Atunci n-ar fi trebuit să cerșească din Viena subvențiune pentru cler, ci s'ar fi votat din bugetul țării în mod regulat și îndestulitor. (Vol. III pag. 197, 207, 217, 299, 312).

7. Șaguna provocat de reprezentanții națiunii săsești în a. 1865 ca Românii să iee poziție față cu planurile ungurești (unirea Ardealului) dânsul a răspuns: „Ce pot eu face cu acest popor de cerșitori, care știe numai să se certe țigănește, și să nu jertfească nimic. (Vol. II pag. 342, 344).

8. Șaguna afurisise literile latine „Gazeta Transilvaniei“; iar pe preoți i-a oprit: să nu cuteze a da copiilor români, în botez nume romane. (Vol. II pag. 739),

Că Barițiu prin aceasta a fost cu de-săvârșire dezarmat, e mai presus de orice îndoială. Dl Lupaș sigur că a cetit toate acestea, căci se provoacă în cartea sa la „O lămurire“, pe care membrii Academiei n-o au, dar nu citează nimic din ea, ca publicul cetitor să vadă, care avuse dreptate: Barițiu sau dl Șuluțu.

* * *

Dl Lupaș zice în „Tribuna“ că nu în societatea dlui Șuluțu, ci într'alui Barițiu s'ar adă bine.

Noi așa credem, că dl Lupaș înțeleg pe acel Barițiu, despre care dl Șuluțu în răspunsul său „O lămurire“ dat lui Barițiu, a zis: „Am dorit și doresc din toată inima ca posteritatea recunoscătoare, să Vă amintească numele alături cu al lui Șincai, Clain și Petru Maior“.

În anul 1905 cu ocaziunea Inaugurării Muzeului, dl Șuluțu în adunarea generală a Asociațiunii, în cuvântul prezidial a zis: „Fericitul Barițiu și în mormânt e fala neamului românesc“.

Și nu pe acel Barițiu îl va înțelege dl Lupaș, pe care Șaguna, în anul 1872 în foaia dânsului „Telegraful Român“ Nr. 30. pag. 114. și în Nr. 43 pag. 168 pentru articolul ce l-a scris în „Romanul“ lui Rosetti în anul 1872 Nr. 13, l-a numit: „Cel mai mare tâlhar de drum, mișel, ignorant, bătrân scăpat de minte, adunător de sdrențe pentru fabrica de hârtie din Zernești“. Că fără știrea și aprobarea lui Șaguna, nimic nu putea să intre în „Telegraful Român“ ne-a spus-o și dl Lupaș, ba însuși Șaguna.

* * *

Ce privește premiarea dlui Lupaș noi ne-am spus cuvântul nostru în Nr. 50 a. 1910 al „Unirei“. Acum i-am da un stat noi, Blăjenii, pe cari dăia sa, cu un termen „științific, academic“ de care zice că se folosește ni-a numit „simpatrioți“: să nu provoace în adins scandal, căci așa se vede că asta o vrea; i-s-ar putea întâmpla, ca Șaguna din mormânt să-l afurisească.

Noi i-am mai răspuns odată dlui Lupaș, înainte cu doi ani, când, în contra statutelor Asociațiunii, a batjocorit la o conferință pe un Papă dela Roma.

Numai acum se vede lămurit, ce mare precauțiune avuse dl Șuluțu, când a rugat pe membrii Academiei române în confidență sub strictă discrețiune: să păzescă, nu care cumva să se nască o furtună, care ar putea lua dimensiunile neprevăzute. Și furtuna numai așa s'a încunjurat că referentul dl Vicar Mangra a fost așa de înțelept de nu s'a dus la Academie. Și furtuna aceasta pe semne, d-sa vrea s-o provoace.

Cine și câți îl aproabă pe dl Lupaș pentru erupțiunile dnei sale, aceasta n'o știm dar că dl Șuluțu, pentru corectitatea sa ca Român, și pentru activitatea sa ca prezident al Asociațiunii și al institutului Albina, este stimat de toți oamenii de bine, e un ce de obște cunoscut.

Georgé Coșbuc

la Blaj.

Marele poet al nostru dl *George Coșbuc*, a fost Miercuri la Blaj. Venind dela sfințirea școlii din Cața, ridicată de compatriotul nostru, bunul român Ignatie Mircea, — ilustrul poet a crezut de bine să se oprească pe 24 oare la Blaj, unde nu fusese de 21 ani.

De abia sosise la hotel în societatea tinerilor clerici Bărbat și Folea, prietini și cunoștii săi vechi grăbiră să-l salute și îmbrățișeze cu toată dragostea.

A doua zi se vestiă cu multă bucurie știrea, că Coșbuc e la Blaj, și la banchetul plănuț în grabă se adunase aproape 70 persoane.

Poetului blând și nepretențios i-se tănuise înadins această spontana manifestare de dragoste și admirațiune. Toate clasele societății blăjene grăbiseră să ieie parte la această sărbătorire a geniului neîntrecut pe care Dumnezeu l-a hărăzit neamului nostru. De aceea când dnul Dr. Alex. Pop, Aron Deac, Gavril Precup, Oltean și în special Dr. Iuliu Maniu, ridicară păharul în cinstea acestei glorie a poporului românesc,

aclamările și uralele păreau nesfârșite. Poetul răspunde blând, după firea lui, declarând, că deși dus de mult de aci, rămâne totuș Ardelean în gândiri și sentimente.

Celea câteva ceasuri pe cari poetul le petrecuse în Blaj, vor rămâne neuitate pentru multă vreme. Pagubă, că tinerimea noastră școlară n-a fost aci să admire pe dulcele și genialul autor al „Baladelor și Idilelor“.

Noutăți.

An nou fericit dorim tuturor pretinilor, cetitorilor și colaboratorilor noștri.

Sărbătoarea nașterii Domnului favorizată de un de un timp cu soare a fost sărbătorită cu toată solemnitatea. Escelența Sa Mitropolitul Victor încunjurat de clerul catedralei a pontificat sta liturgie în ziua primă la Catedrală, a doua la Biserica parohială. Tot în ziua întâie I. P. S. Sa a dat prânz la care au fost invitați Canonicii, asesorii konzistoriali, profesorii ș. a.

Răscumpărarea felicitărilor. Și-au răscumpărat felicitările de ss. Sărbători: pentru *Masa studenților*: Ștefan Lita, preot, Lunca 2 cor.; Dr. Eugen Bran, avocat, Teaca 10 cor.; Aurel Hârșan, preot, Cenade 6 cor.; Andreiu Voda, Ormeniș 3 cor.; A. C. Domșa, compt., Blaj 3 cor.; — p. *Mausoleul Dr. Bunea*: Iacob Domșa, preot, Blaj 4 cor. — p. fond. *Internatul fetelor*: Aurel Hârșan, preot, Cenade 4 cor.

Mulțămită publică. On. *Iacob Domșa*, preot a dăruit pe seama sf. biserici parohiale din Blaj, un disc și o stelută de argint, aurit, pentru care faptă i-se aduce mulțumită.

Noul guvern al României. Prin retragerea dlui *Brătianu* și a ministeriului său dela guvern. Maj. Sa Regele a încredințat cu formarea noului minister pe dl *P. Carp*. Lista încă nu e definitivă, se circulă una cu bărbați ca Maiorescu, Delavrancea, Lahovazi, Filipescu ș. a.

Decorat. Confratele nostru dl *Teodor V. Păcățian*, a fost decorat de Majestatea Sa Regele Carol al României cu medalia „Bene Merenti“ cl. I. pentru merite literari. — Felicitările noastre!

Advocat nou. Distinsul tiner *Dr. Traian Pop*, fost elev al școlilor noastre, a luat censura de avocat la Oșorheiu — Gratulăm!

Ziaristic. Cu începerea acestui an apare la Huedin „*Sfătătorul*“ foaie poporală, edat de despărțământul Hida-Huedin al „Asociațiunii“ și sub îngrijirea comitetului despărțământului, având de redactor responsabil pe pâr. *Emil D. Măcelar*, din Totelec. Costă pe an 4 cor. și apare de două ori pe lună. Dorim noului confrate îndelungă viață.

Dare de samă și mulțămită publică. La concertul „*Societății meseriașilor din Blaj*“, care s'a ținut în 8 Ianuarie 1911, și-au răscumpărat biletele: Excelența Sa Dr. Victor Mihályi, mitropolit, Ioan M. Moldovan, preposit, S. P. Mateiu, canonic, Dr. Isidor Marcu, canonic și Ștefan Pop, canonic cu câte 2 cor. Au suprasolvit I. Wachsman, comerciant 19 cor., Ioan Vancea, iurist și proprietar 4 cor., Dr. I. Nestor, cand. de avocat 3 cor., Dr. A. Chețianu, director 2 cor., Dr. D. Szabó,

advocat 1-80 cor., Virgil Muntean, dentist 2 cor., Iuliu Bartoc, măcelar 2 cor., A Comșa funcționar de bancă 2 cor., F. Kampf, croitor, Toma Simu, penzionar, S. Handrea, comerciant, Trifan Aurel și Trifan Dionisiu, croitori, T. Novac, comerciant, I. Martin, ospătar, Barabás, barbier, câte 1 cor., Gruia Vasile, preot, 1-40 cor., I. Raica, tinichigiu, Iacob Popa, secretar metropolitan, Brut Micu, protonotar, Savu Honoriu, Pop Alexă, Dămian Elie Domșa, ieromonah, I. Mera, croitor câte 40 fil. — Marinimoșii donatori sunt rugați să primească cea mai călduroasă mulțumită a comitetului.

O danie frumoasă. În zilele trecute a fost așezat, în turnul bisericii gr.-cat. din *Aghireș* (tr. Clujului), orologiul cumpărat cu 1000 (una mie) coroane și donat de credincioșii deacolo: *Vasile Lucuța* și soția *Maria n. Nădășan*. Străinii stau nemiști, — cum ni-se scrie — iar credincioșii bisericii noastre sunt veseli, că din obolul lor au colectat mai multe mii pentru repararea radicală a bisericii și înmulțirea odailor cvartirului parohial și alte superedificate, — pentru că își susțin școala și deosebit pentru că au un preot, care jertfește, pentru școală 6000 cor. și un curator (V. Lucuța), țărăn care a fost în stare, să jertfească 1000 cor. pentru binele și ridicarea nimbului comunei lor.

Poate fi fericit acela, cui îi este stricat stomacul? Omul bolnav de stomac, de ar fi între cele mai favorabile împrejurări, nu se poate simți fericit. Toate plăcerile vieții îi sunt stricate aceluia, care nu are apetit, suferă de insomnie, provenită din stomacul stricat, vomează, e anemic și are sgârșciuri. — Adevărat noroc este, că de 30 de ani încoace dispunem de un medicament excelent, care vindecă radical acest morb așa de lătit. Acest medicament este *picurile de stomac* ale lui *Brády*, cari se află în toate farmaciile și costă 1 sticlă 80 fil.

Necrolog. † *Valeria Baciu n. Balint*, din Blaj după un morb greu, împărțită cu S. Sacramente ale muribunzilor, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, Luni în 2 Ianuarie 1911 în anul al 23-lea al etății și al 3-lea al fericitei sale căsătorii.

An nou fericit dorește tuturor cunoscuților și sprijinitorilor săi OSWALD SCHAFFENDT, neguțătorie de fier. (5) 1-1

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

provăzute cu marca de scutință: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30 de ani într'atât s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a încheierii scaunului, sgârșciului de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.

Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1-60 sticlă mică 90 fil. Pentru 6 sticle Cor. 5-40, 3 sticle mari Cor. 4-80, dacă se trimit banii înainte, le spedează franco:

farmacia BRÁDY K.
a „Magyar Királyhöz“ Bécs
I., Fleischmarkt 2., Depot 5.

Să fim atenți la marca de scutință, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul acel alăturat

(3) 1-25

Partea literară.

Legendă.

I.

Se spune, că arhangelul Mihail duce rugăciunile păcătoșilor înaintea Domnului. Intr'o zi, când Arhangelul se prezentă din nou la Cel prea înalt cu o mulțime de cereri sosite de pe pământ, Dl se încruntă

— Mihaile, ti grăi, ce e mai întâiu? sufletul ori trupul?

— Sufletul, răspuse Ingerul plecându-și fruntea.

— Ei și, continuă Dl, din câte rugări îmi prezinți tu, câte vei afla pentru mântuirea sufletului?

Arhangelul privi spre rugăciuni. Toate cereau bunuri trupesti, sănătate, viață lungă, avere și mai ales avere.

— Doamne, de suflet și mântuirea lui, nu amintește nimenea.

Dl zise cu blândețe:

— Vezi, lucrul acesta nu-mi place. Mai mult să nu-mi aduci rugăciuni de acestea. Ai înțeles?

Arhangelul se plecă și zbură în fălăiri ușoare. Vorba Dlui e vorbă zisă. E scriptură.

Trecu o zi, trecură trei, trecu o săptămână, două, și Arhangelul nu se mai arată cu rugăciuni înaintea Dlui. Deși rugăciunile sosiau zilnic, cu droia de pe pământ, care de care mai stăruitoare. Mihail le cercetă cu deamănuntul dar nu dă între ele nici de una, care ar fi fost vrednică de dus înaintea lui Dumnezeu. Toate cereau bunuri trupesti, nici una sufletești. Arhangelul se puse pe gânduri. Să fi-i în ceriu și nă nu vezi fața lui Dumnezeu 2 săptămâni. Grozav lucru. Și Mihail nu mai văzuse fața Lui de 2 săptămâni. Nu mai putea suferi. Și rugăciunile sosiau tot mai stăruitoare de pe pământ. La urmă se hotărî să pășească din nou în fața Domnului, cu rugăciunile ce le are. Ce să facă? El e de vină, că pământul e atât de cufundat în lipsuri, încât oamenii nu pot cugeta la suflet de mulțimea năcazurilor trupesti, ce-i copleșesc?

— Doamne, zise el, am venit din nou înaintea feței Tale. Dar rugăciuni pentru suflet n'am adus. Te rog Prea Înalte, implinește-le dorințele trupesti, căci atunci își vor aduce aminte și de suflet!

Domnul se supără foarte. Mânia trecu peste fruntea Lui ca un nor negru de ploaie. Ingerul nu îndrăzni să-și ridice privirea. Mânia Domnului ținu numai o clipă, apoi grăi cu glas mulcom:

— Mihaile, servul meu, nu mai ascultat, vei fi pedepsit. Vei petrece o zi pe pământ, între oameni, ca să-i cunoști, să vezi cine sunt aceia, pentru cari mi-ai călcat voia mea. Acum e miezul nopții pe pământ. Timp de 24 ore vei fi om până la celalalt miez de noapte.

Domnul isprăvi. Lumina mării ce-l încunjura se întunecă, și în clipa următoare Mihail se află pe pământ, în mijlocul unui oraș colosal. În turn bătut miezul nopții. Pe străzi se stingeau rând pe rând felinarele. Dinspre răsărit suflă un vânt rece. Mihail zgiburia, căci era desculț și în hainele cele mai trebuincioasă, și sărăcăcioasă. Arhangelul umblă pe străzi în sus și în jos. Ce să se facă el până în ziuă? Deodată se pomeni într'un parc plin de bănci: Mihail se zguli

pe una din ele, trăgându-și genunchii până la gură. Eră tocmai să ațipească, când cineva îl zgâțai amarnic de umere. Sări drept în picioare. Înaintea lui stătea un polițist.

— Cine ești? îl întreabă acesta brusc.

— Mă chiamă Mihail — răspuse Ingerul cu frică...

— Locul nașterii? ocupația?

Ingerul eră în încurcătură. Locul nașterii, ce ocupație are? Ce să-i știe răspunde? Tăcu! Polițistul îl ghioldi în spate și dădu avânt cu piciorul.

— Vagabund — zise el — înainte la secție.

Ingerul plecă înainte, iar în urma lui venia pázitorul ordinei publice injurându-l. Ajunși la secție ingerul fu închis până dimineață. Când se făcu ziuă îl puseră taie lemne, încât sudorile îi curgeau șiroaie pe față. Timpul dejunului trecu, dar de mâncare nu-i aducea nime. Pe Mihail îl scormonea grozav foamea. Nu mâncase dela miezul nopții, chipu, și acum îl răzbea foamea. Dar el se gândi, poate la ameazi. Sosi și ameaza. Dar atunci în loc să-i dea de mâncare, îl arucară afară cu sfatul, ca să-și vadă de treburi, căci la din contră va da de dracu.

Acum Mihail se află în mijlocul unei mulțimi ce mișună în jurul lui. Dar el abia mai vede de foame. Unde să meargă? Ce să facă să capete de ale gurii. Erău 2 după amiază, când se pomeni înaintea unui palat uriaș, cu uși mari de sticlă, cari se deschideau și lumea intră și ieșiă printr'ansule. Intră și el. Eră o bancă. Un servitor îi răsări înainte care-l măsură din tălpi până în creștet.

— Ce vrei? — să răstl la el.

— O bucată de pâne dle, zise Mihail cu glas plângător.

Drept răspuns sluga desfăcu o aripă la uși, și-i ajută lui Mihail să iasă mai iute la stradă. Aici nu i-s'a brodit. Și drept și au, aici nu e de mâncat. Aha! Ingerul zări o crișmă cu mese acoperite cu fătărițe albe. Aici trebuie să capete o fărâmatură de pâne. Dar nu deschise bine ușa, și făgădarul se și repezi la el,

— Afară, afară! sunt sătul de atâția pierde-vară, cari numai mănacă știu, dar lucra nu. Afară! — și-i trânti ușa înaintea nasului.

Mihail eră din nou pe uliță. Într'un colț zări o șatră cu pâne. Voi să ceară dar omul se uită atât de bănuitor la el încât nici nu îndrăzni să-și deschidă gura, ci se trase numai la o parte și privi cu jale la pânile rotunde și aburitoare, a eăror miros nespus de dulce-l aducea adierea de vânt până la el. Mare păcat, își gândi el atunci. Vezi, pitarul acesta cât înșală, câți cartofi bagă el în pită, în loc de făină câtă piatră acră, ca să ni se facă pita mai mare, cât înșală la cântar și totuș nu se îndură să-i întindă și lui o bucată de pâne. ce mare lrcu ar fi, ca să-și ia el o bucată, din prisosul, cu cât înșelase el pe alții. Doar e flămând, e mai mort de flămând, și pitarului nici o daună nu-i face. Gândind el astfel se apropie din dos, și pe când omul eră cuprins cu cumpărătorii, apucă o felie de pâne și o vără în sân. Dar pitarul bagă de seamă, îl înfăscă de guler, și-l bătă, și-l bătă, și strigă în gura mare după poliție. Polițistul însă de aceea e polițist, că atunci când îți trebuie

să nu-l găsești. Omul se săturase a-l jupi pe Mihail, căruia îi curgea sângele și pe gură și pe nas. În urmă pitarul obosit îl făcu scăpat.

Acum ingerul ajunse în alt hal. Pe lângă foame se mai adăuseră și dureri. trupul tot îi ardea ca în foc, sângele nu-i conținea din nas. Bine ar fi să dea de un medic, poate acela, om mai milos, și va da mână de ajutor. Parcă Dumnezeu anume îl îndemnase să-și ridice ochii la o tablă, ce scelipea în litere de aur pe păretele unei căsi. Eră numele unui doctor. Mihail intră la medic. Doctorul când îl văzu, îl scruntă prin ochilari și mai întâiu de toate îl întrebă, că are bani? El i-a răspuns, că nu.

— Atunci nu pot frate, îi zise strimtorindu-l înspre ușă. N'ai cetit pe tablă: „Săracii dela 11—12“. Acum nu pot vizită săracii. Inzădar, și eu trebuie să trăiesc! Chirie scumpă, traiu scump, învățatură. Nu pot s'a isprăvit.

Și l-a dat pe ușă afară.

Arhangelul eși mahnit. Dar când să iasă pe poartă, ochii i-se opriră asupra altei tabli, care vesteă, că în etaj stă un avocat.

Tocmai bine își gândi Mihail. Asta tot nu umblă, să fie atâta nedreptate pe pământ. Ce rău a făcut el de l-au închis? Dacă i-au dat de lucru, de ce nu i-au dat și de mâncare? Și apoi pentru o bucată de pâne să-l bată atât de amar. La atâta nedreptate se revoltă chiar și firea lui blândă de arhangel. Unde să cerce dreptatea? Prin cine, dacă nu prin avocat?

Intră la avocat și-și spusă el jalba din fir în păr. Avocatul ascultă cu răbdare până în sfârșit, suci din cap, apoi zise:

— De, omule, eu văd, că dta ai dreptate, dar lucru e cam greu. Trăbuesc scrisori multe și pe acele timbre.

Își făcu repede socoata.

— Tomai 20 cor. zise în fine.

— N'am bani, răspuse ingerul scurt.

Avocatul se uită la el lung, dar văzând, că nu glumește se aprinse foc.

— Cum? N'ai bani? Atunci după ce ai venit la mine. Și îmi răpești dle un eias de vreme cu prostiile lui. Ați mai văzut una ca asta? Să mi-te cari îndată, ai înțeles?

— Păi de, dle, dta spuneai, că am dreptate, și dta ești omul dreptății. Ce e lipsă și de timbre?

În loc de răspuns, avocatul îi izbi pe trepte la vale. Noroc, că pitaru-i uitase a-i lua bucată de pâne în vâlmășala bătăii. Ingerul o scoase din sân și o molfăi cu poftă multă. Mai căpătase puțină putere. Acum se apropia sara. Mai avea vre-o 5 ciasuri până la miezul nopții. Lungă vreme. Mai lungă ca o veșnicie. Unde să doarmă, unde să se adăpostească peste noapte. Picioarele-i ardeau de atâta umblat, să șadă undeva nu îndrăzneă de frica conturbării ordinei publice. Trece tocmai pe lângă o mănăstire de călugări. Aici doar îl vor primi de mas. Sună la poartă. Un călugăr îi deschisă ușa și-l întreabă ce vrea? Mihail îi spusă. Călugărul dădu din umere.

— Nu se poate frate, nu se poate; peste noapte, vai, ce și gândești. Noi ne avem regulile noastre. Clauzula frate, n'ai ce-i face. Te va îndreptă Dumnezeu.

Și închise ușa mănăstirii. Arhangelul o luă din nou prin oraș.

Ajunse acum în Mahala, unde erau feștile numai de o șcioapă dela pământ. Și cum rățacea el așa prin mahala, deodată aude un cântec vesel întrerupt din când în când de bocănituri îndesate. Mihail își îndreptă privirea înspre o fereastră, de unde venea cântecul. Eră un ciobotar, ce lucra vesel în odăița sa scundă. Ingerul se izbi cu palma peste frunte. Vezi, aici îi crâmpița. A greșit dela început. El a cercat ajutor tot dela cei mai avuți, să cerce acum și la un sărac! Bate la ușă și intră. Măestrul îl imbie cu scaun, iar arhangelul îi povesti, că n'are loc de mas pe noapte, să facă bine să-l adăpostească. Ciobotarul își puse la o parte lucrul, se uită lung și scrutător la Mihail. Bătă de donă ori în palme și începă să strige:

— Nevastă, hai nevastă!

O femeie mărunțică, cu o față plină de bunătate intră grăbită cu un prunc ca de 5 ani de mână, roșu și sănătos ea un bostan.

— Ce-i omule, ce ai? Își întrebă ea barbatul.

Ce, ce am? zise ciobotariul, dar nu vezi, că ni-a venit un om năcăjit la casă. Ia să te grijești de o cină cum să cade și de pat pentru bietul om sărac. Căci hei, hei, — zise întorcându-se spre Mihail — îmi aduc eu aminte cât de bine-mi cădea și mie când eram calfă și călătoriam prin țară, dacă mă primea cineva cu o coajă de pâine, cu un pat de odihnă. Da, da, acum e mai bine. Har Dlui am ce-mi trăbuie, am sănătate, nevastă bună, copii sănătoși, am de lucru — ce-mi mai trebuie dela Dzeu.

Bietului om îi pornise graiul și acum părea, că nu voește să mai gate.

Apoi, ce să zici, fapta bună are răsplată în ceriu la Dzeu, că mai păcătuim și noi, amar de noi destul, vai de sufletul nostru, numai să fie Dzeu îndurător să ne ierte. Acum mă gat de târg. Iacă mâne-i ziua. Am destul de dus. Numai o păreche e încă neisprăvită. Dar e gata la moment și omul se așază din nou la lucru și începă să bocănească de gândiai, că pierde lumea.

Intr'asta femeia găti mămăliga, o roștogoli pe masă și pofti la cină pe toți. Când gatară de cinat și se închinară creștinește ciobotarul se uită la Mihail.

Păi omule, îi zise, oă tu n'ai nici încălțăminte. Măi muere, mai trăesc cizmele celea căputate după cari nu venise stăpănu de 3 luni. Ian adă-le incoace. Că numai se uscă acolo și creapă. Incalță-te creștine. Că avem și noi păcate destule și doar s'a îndura D-zeu să ne ierte. Trăbuie să ne uităm și la suflet. Ce zici muere? Cum zice scriptura? „Celce dă săracilor, însutit va lua și vieța de veci va moșteni“. De, macar că nu-s popă, dar tot mai știu eu câte ceva. Am umblat mult, am auzit multe și am văzut multe.

*

Afară se făcu întuneric, numai câte un felinar unde și unde mai împrăstia lumina sa bolnăvicioasă prin hudițele mahalauiei. În chiliuța ciobotarului plutea o tăcere tainică, numai răsufierea întinsă și regulată a celor ce dormeau se mai auzia. În turn, departe bătă ciasul: 12 oare. În odaia scundă se făcu o lumină feerică. În jurul capetelor celor ce dormeau se ivi o aureolă de sfinți. Ingerul Dlui plutiă deasupra lor cu mâinile întinse,

apoi dispăru și întunerecul luă din nou chipa în stăpânire.

II.

Arhangelul Mihail se înfățișă înaintea Dlui.

— Doamne, am împlinit porunca. Dî se uită cu milă la servul său.

— Bine Mihaile, îi zise și-i făcu semn de plăcere.

Dar arhangelul stătea nemișcat. Dî întelegea, că are ceva de zis.

— Ce-i Mihaile, ce voiești, îi întrebă blând, spune ce dorești?

— Doamne, răspunse arhangelul, să mă ierți, dacă sunt prea îndrăzneți, dar m'ași rugă să răsplătești ciobotarului, care a făcut bine cu mine, să-i răsplătești cu bine.

— Dacă tocmai voiești — zise Dî. Îți dau voie să-i faci atâta bine, cât voiești. Dar bagă de seamă, și să nu uiți, că întâiu e sufletul apoi e trupul.

— Prea înalte, răspunse Mihail cât e pentru omul acesta, stau bun, că nu o să mă dea de rușine.

Dî zimbi cu bunătate. Ingerul se închină și dispăru...

În timpul acesta pe pământ se făcu ziua. Ciobotarul își scoase marfa în târg. Și minunea minunilor! Nu apucă bine să scoată cizmele din ladă, și i-le și luau cumpărătorii. Cât cerea atâta îi dădeau. Se adunase lume multă în jurul lui. Toți voiau să cumpere dela el. Dar el nu mai avea ce vinde. Oamenii se năcăjau, spuneau într'o ferbere, că încălțăminte ca acelea nu se mai găsesc în târg, și începură a-l năpădi cu comenzi. Ciobotarul acum își băgă 3 calfe, dar nici așa nu răzbiă cu lucrul. Își deschise atelier mare, lucră acum cu 20 de oameni. Dar zădarnic încă tot nu răzbiă. În sfârșit își adună parale și-i făcuse fabrică. De acum era domn. Nu mai lucră, ci ședea numai în cancelarie, fumă și dădea porunci.

Trecură vre-o 15 ani, fabrica ciobotarului deveni vestită, chiar și în străinătate. Arhangelul se gândi, că de acum va fi destul din bunătăți. Se înfățișă deci din nou înaintea Dlui și zise:

— Doamne, am biuecuvântat pe ciobotar. Acum e avut și vestit. Lasă-mă, să mă duc la el, să văd, de mă va primi tot așa, ca atunci când era sărac.

Dî dădu din cap în semn de învoire. Iar arhangelul se repezi, ca un fulger din ceriu, se lăsă din nou în mijlocul orașului, se prefăcu într'un om sărac, cum era odinioară, când venise aici trimis de Dî, și o luă ață la fabrica ciobotarului. Caută pe fabricant. Un slugă îl îndrumă la birou. Mihail bătă la ușă și intră. Fabricantul ședea adâncit într'un jilt și fuma o havannă. Mihail se apropie de el.

Ce vrei? să răsti fabricantul la el? Iară vă trebuie milă? Atâta cerșitor, cât e aici, dracu a mai văzut.

— Măria ta... începă arhangelul.

— Măria ta? Dar nu știi nemernice, că eu de ieri sunt ilustrissim?

— Ilustrissime, zice ingerul din nou, m'aș rugă de niște încălțăminte că-s gol, ca vai de mine.

— Încălțăminte de pomană? Lucră și vei avea, și eu am lucrat, și mi-a dat Dzeu.

— Ia numele lui Dzeu — zise din nou Mihail, — te rog...

Nu pută isprăvi, căci fabricantul se sculă furios și începă să zbiere.

— Afară, n'am vreme de vorbit fleacuri. Vremea e scumpă. Afară!

Ingerul plecă capul și ieși. Și cum scoboria pe trepte, mai auzia cum zbiară fabricantul cătră servitor:

— Nu ți-am spus de o mie de ori, să nu mai lași aici toți vagabunzii?

Biroul era în etajul II. În etajul I era loaiuța fabricantului. O servitoare ieșia tocmai pe ușe cu un vray de tapete în brațe. Ingerul o întrebă.

— E acasă doamna?

Servitoarea se uită la Mihail mirată, puse tapetele jos și zise scurt:

— Nu-i acasă!

— Ași avea o vorbă cu ea — zise ingerul din nou:

— Nu se poate — răspunse fata, nu se poate, nu-i acasă. — Apoi adaugă trăgând cu ochiul stâng în spre ușe. Adecă e acasă, dar — și aici se pleacă în spre inger și-i șopti — dar are o vizită. De, ce să-i faci, dacă domnul nostru e așa de învăluit cu fabrica!...

Dar domnișoru? întrebă arhangelul.

Domnișoru? zise fata serioasă, domnișoru doarme. A sosit numai acum mort de beat. Săracu păcat de el. Un băiat așa de frumos și tinăr și e vecinic în crișme și în alte locuri rele. Să-l vezi, că e ca scos din groapă, galben ca ciara.

Servitoarei i-se deslegase limba. Virtutea tuturor fetelor în casă, clevetirea își luase cursul cu dea binisorul. Nu se mai putea opri. Ce-i păsă, cui spune, îi venia bine, numai să spună să-și povestească stăpâni, și poate ar mai fi spus ea multe, dar Mihail îi întoarse spatele și plecă încet pe trepte la vale. Sufletul lui eră plin de amărăciune când se înfățișă din nou înaintea Domnului.

Doamne — începă el — iartă slugii Tale, că s'a îndoit în poruncile Tale. De acum văd și eu, că avuția și bunurile trupești nu aduc bine omului. Acum văd, că ceea ce poate ridică sufletele la tine, e lipsa și sărăcia.

Dî zimbi din nou cu bunătate iar arhangelul să depărtă măhnit și se zice, că de atunci Arhangelul Mihail, Ingerul Dlui nu mai duce înaintea feței lui Dzeu rugăciunile, cari cer bunuri trupești, ci numai de acelea sufletești. Căci scris este: „Cântați mai întâi împărăția lui Dzeu și dreptatea lui și celelalte toate vi se vor adauge voauă“.

Silvius.

ORFANUL.

— Sipulus. —

M-a dăruit Dumnezeu cu creri admirabili. Îmi aduc aminte de toate momentele vieții cu multă acurățea. — Creri, ca ai mei, în medicină au nume deosebit, de acesta însă nu-mi aduc aminte.

M-am născut vara, ziua, într'o odaie simplă cu două ferestre. Constatând acestea am adormit. Când m'am trezit eră tot vară, dar soare nu mai eră. Se făcuse întunec beznă, și eu mă aflai sub o poartă. — Mi-s'a părut cam șod lucru, să lase singur singurel pe un băiat mic, și încă sub poartă, dar nefiind în curat cu obiceiul local, credeam, că așa se cade. — Fiind flămând începui a sbiera. Îndată văzui o lumină și o femeie bătrână. Aceasta cunoștea mai bine obicei-

rile pământesti, știă, că așa nu-i bine, pentru că s'a surprins și a strigat:

Isuse Hristoase! Un prunc de țată sub poartă!

Din exclamarea aceasta am înțeles, că eu sunt prunc și încă de țată. Cu vorbele Isuse Hristoase am făcut cunoștință ceva mai târziu.

Bătrâna m'a luat în brațe, m'a dus în o odaie, mi-a dat puțin lapte cald. Săturându-mă am adormit. Când m'am trezit, eră tot vară și iarăș ziuă.

Eram într'o odaie încăpătoare, în odaie șasesprezece paturi și tot atâți mititei ca mine.

Până la o vreme credeam, că sunt la un congres de sugători, dar curând am observat, că ne aflăm într'un ospitiu și că noi toți suntem copii aflați.

În ospitiu ne mergea foarte bine. Pentru puțin plăns căpătam mâncare bună și creșteam văzând cu ochii. Într'o zi m'au stropit cu apă și din minuta aceea îmi ziceau Gligor, și încă Gligor Desubpoartă, căci acolo mă aflase bătrâna.

Mai târziu am trecut în orfanotrofiu. Aci mi-au dat să înțeleg, că eu n'am nici casă, n'am nici masă, ba nici chiar părinți. Trăesc din mila oamenilor de bine. Ca să ne arătăm recunoscători, de Crăciun învățam versuri frumoase și le spuneam în fața multor doamne îmbrăcate în mătăsuri bogate. Acestea ne netezeau pe față, ne dădeau haine nouă și ne încărcău de dulceturi și prăjituri. — La sfârșit ne-au luat în chip eu dame cu tot. Chipul avea inscripția: Ingerii celor părăsiți. Din toate acestea mi-am făcut convingerea, că eu n'am pe nime în lumea aceasta și toate le datoresc pomenitelor matroane.

Crescut astfel, nu-i mirare, că sunt modest și puțin pretenziv. Calitățile acestea însă mi-au prins foarte bine în cariera, pe care am ajuns. În vrâstă de douăzecișisase de ani aveam poziție sigură la o societate de asigurare, dispuneam de un cvartier cu două odăi, mai multe tablouri în oleu, un serviciu de cafea neagră pentru șase persoane. Cu un cuvânt eram un cetățean de ispravă dar încă n'aveam rude.

Pe vremea expoziției mă duc păcatele, ca să nu zic afacerile oficioase, într'un mic orașel de provincie. După prânz trec în cafenea și cerc să gust una neagră și fierbinte. La o masă din vecini făcea acelaș lucru un om din localitate, după aparință. Îmi e perfect necunoscut.

— Nu-ți cade bine cafeaua noastră? se adresează străinul, văzând ce față trag, când gust din zama adusă.

— Nu.

— Dta, de sigur ești din capitală.

— Tocmai.

— Nu glumești? și zicând acestea își trage scaunul mai cătră mine. Mă vizitează cu deamănuntul apoi începe din nou:

— Ști, că-mi pari foarte cunoscut. Nemintit, am mai convenit cândva.

— Se poate.

— Nu ești Vasile Olariu?

— Nu. Eu sunt Gligor Desubpoartă.

— Din Pădureni?

— Nu. Din capitală!

— Dar din Pădureni vă trageți originea.

— Se poate, răspund eu flegmatic.

— Atunci fi binevenit la noi. Să ști,

că nevasta mea după mamă încă e din familia voastră, din Pădureni.

Comandă două ștampete în cinstea, că ni-am găsit neamuri, iar eu tac, căci nu puteam să-i înșir micile mizerii ale sărăciei mele vieți de până acum.

— Vină la noi de cină, adaugă mai târziu, probabil, că acolo îl costă mai puțin.

Am primit invitarea. Acesta mi-a fost prima rudă. Nu i-am putut refuza.

— Nici n'ai crede, pe cine aduc eu mine, strigă noua mea rudă cătră nevastă-sa, când eră să intrăm în casă.

— Pe cine? întrebă nevasta, o femeie frumoasă, dar cam plină în trup și necorsetată.

— Pe Gligor Desubpoartă.

Nevasta nu s'a văzut încăntată de noua cunoștință, nici după ce bărbatul său, mă prezentase ca fiul legitim alui Pavel Desubpoartă și a Saftel Sburuța. Apoi dispunând să se gătească în pripă ceva de rândul gurii mă lasă singur în salon, unde la câteva minute apare un băiat ca de doisprezece, o fetiță de vreo patrușprezece și alta de șasăsprezece ani. Fetele erau destul de frumoase, numai stăteau puțin cam strâmbe de spate și aveau fața cam palidă. În butul, că ar fi avut unde să iasă la plimbare, stăteau ziua întreagă închise în odaie.

— Dta ești ruda noastră din capitală? întrebă băiatul.

— Eu.

— Nu faco prostii, Nicule! îl întreprime fata cea mai mare.

— Dta ești frumos, bădiță. Ști, că până acum n'am văzut rudă frumoasă?

Cele două fete scandalizate îl prind de guler și-l dau pe ușă afară. În trecut mai adaugă pruncul:

— Bădiță, ai tu mulți bani?

— Scuzați. Dle. se roagă fetele, micul nostru frate e cam prea îndrăgnet.

— Mă rog, așa sunt băieții.

Toți trei ne așezăm pe scaune.

— De mult ați venit la noi? întrebă cea mică.

— De ieri.

— În ce afaceri?

— M'a trimis din centru.

— Da, dela „Solidaritatea“ adaugă cea mai mare.

— De unde ști, te rog, ce societate reprezintă eu?

— Tata a întrebat la hotel, răspunde fata.

— Bine soro, dar tu ce flecărești? se indignează cea mai în vrâstă.

Se pare că raportul bătrânului n'a fost în programul oficios. Între acestea intră și părinții.

— Scumpe Gligore, începe mama, mă bucur foarte mult, că te pot saluta în modesta noastră locuință. Apoi cercetându-mă din creștet până în tălpi se adresează bărbatului:

— Samănă cu mamă-sa, ca ou cu ou. În special sprâncenele, semnul caracteristic al familiei noastre, îi sunt foarte pronunțate.

Eu, tăceam, căci încă nu pricepeam rostul acestor vorbe cu mult înțeles.

În curând au adus vorba la capitală și expoziție.

— Cât sunteți de fericiți voi cei din capitală. Ce lucruri minunate vedeți în fiecare clipă, dar încă acum pe timpul expoziției, grăește mama.

— Sper, că și Dvoastră veți cerceta expoziția, zic eu.

— Noi? Noi n'avem ce căuta acolo, pentru noi capitala e un lucru prea mare. Nu dispunem de speșele necesare.

— Nu-i tocmai așa de scump, cum vă închipuiți. Vă puteți permite lucrul acesta fără să-l simțiți tare.

— De-ar avea omul barem cvartier în cinste... Tu de sigur ai cvartier mai încăpător?!

— Am două odăi destul de frumoase Antișambra și odaie de scaldă. Mă costă cam mult dar face

— Cât plătești?

— Mult, 1200 coroane. A patra parte din salariu.

Șigure, că sunt vrednic să stea cu mine în vorbă am trecut toți în sufragerie, unde ni-s'a servit o cină bogată. M'am simțit foarte bine. Prima dată m'a pătruns căldura cercului familiar.

Dar să trecem la punctul cel mai însemnat al poveștii mele. Pe la mijlocul lui Iulie noile mele neamuri, cărora nici numele nu l-am știut, mă trezesc din somn dimineața la șapte.

S'ar părea, că eu în decursul cinei le-am oferit locuința mea drept popas statornic pe timpul, cât vor rămâne în capitală.

Ca semn al înrudirii noastre serioase mama m'a sărutat de câtevaori cu mult foc, iar eu ca să nu mă arăt mai puțin prietinos încerc să-mi sărut nepoatele, ceea ce — durere — nu mi-a succes.

Îndată fac ordine pentru despachetări. Mama și fetele ocupă odaia cea mai încăpătoare. Tata, Nicu și eu ne retragem în cealaltă.

În ziua a doua mama declară, că nu mai poate rămâne împreună cu fetele, e prea mică odaia. Are lipsă de aier mai mult. Se mută în odaia noastră. Nicu trece la fete, iar eu îmi închiriez la hotel o odaie cu 5 coroane la zi.

Acolo rămân 10 zile. Destul timp, ca să pot medita dinadins asupra înțeleptelor dispoziții dumnezeiești, pe cari oamenii nu le pot în deajuns apretia. Cum mă simțiam eu de bine, când nu aveam rudenii și totuș cărtiam în contra lui Dzeu, că toți au pe câte cineva, numai eu sunt silit să stau singur singurel ca un cuc. Acum vă pot asigura, că nu acela e nefericit, care nu are rudenii.

În ziua a zecea intru în casa, care eră ocupată de rudenii mele, iar odinioară o numiam mica și plăcut-a mea locuință.

Sub poartă se jucă Nicu.

— Bădiță, după prânz plecăm acasă.

— Nu mai spune!

— Ba plecăm. Tata a descoperit, că dta nici nu ești rudenie eu noi.

— Nu glumești?

— Nu. Spune, că mainainte te-a chemat Bretter.

— Ști, că-mi plăci mul?!

— Treaba dtale. Dar așa spune tata.

Nobilii mei consăngeni s'au depărtat de fapt, îmbumbați până sus și plini de indignare, că i-am tras pe sfoară în mod atât de infam.

De atunci iar trăesc fericit. N'am rudenii până la altă expoziție.

Protocolul căsniciei.

Azi se împlinea un an dela nunta sa!

Petre Vioreanu stă la fereastra biroului său și privea ursuz în stradă, unde vântul rece de Noemvrie ridică pravul și cele din urmă rămășițe de frunze. Se uită apoi trist la calendarul din părete, care arată 10 Noemvrie și oftă din fundul inimii.

Ziua nunții mele, bombăni el, azi un an stam cu Eliza înaintea altarului, Doamne... ce frumoasă mi-se părea atunci căsnicia! Lizica mea era așa de blajină, cuvintele ei erau numai bunătate și iubire. Și de o jumătate de an? Dumnezeu..., de ce faci din atâtea femei, de altfel așa de plăcute, cele mai mari Xantipe! De ce dăduși Elizei mele limba aceea tăioasă, cu care te prăpădește când să pornește să te toace?

Și oftă iar așa de tare, că bătrânul registrator dela masa din colț se întoarce spre el și cu un zâmbet șiret zise:

— Ei, dragă Vioreanu, se vede, că iar ești în toane rele azi. Ce e cauza?

— Ah... mi-am adus aminte, că azi e aniversarea nunții mele, răspunse Petre trist.

— Întâia aniversare, nu-i așa? Și ochii mici, căpriei ai bătrânului registrator luciau ciudat. Abia un an de căsnicie și deja oftezi în ziua aniversării cum, e așa de rea nevastă?

— Dumnezeu știe, isbucni Petre Vioreanu, adause însă numai decăt: adecă... nu pot să mă plâng de altfel... numai dacă... vorbește așa de mult...

— Îmi închipui eu Domnule Vioreanu zise registratorul râzând șiret. Are o limbă ca o meliță, nevasta d-tale, hei? Și-ți face capul tobă, când se pornește să-ți citească evanghelia?

— Da, puful Vioreanu, ceasuri întregi și de ce? Pentru că zăbovesc câteodată un cesuț mai mult la „Jubileu“ și nu viu la ceas fix la masă ori...

— Ei, îl întrerupse celalalt, ai zice că nevasta d-tale n-are dreptate? Pe cât știu nu trece o seară în care să nu întârzi chiar peste „cesuțul“ acela.

— Pentru atâtea lucru să mă tot cicălească, se apăra Petre Vioreanu, că tocmai cicălăturile acestea m-au desgustat.

Un zîmbet ciudat flutură pe fața sbrăcită a registratorului și ochii îi luciau șireți:

— Se vede că nu țineți un protocol al căsniciei, camarade... și aceasta e pricina.

— Un protocol al căsniciei?... strigă Petre Vioreanu. Ce e aceea? Și folosește la ceva? Da?

— Mijlocul este foarte simplu. Iei un carnet, scrii pe el „protocol al căsniciei“ și-l ții sub cheie în biroul d-tale. Că dacă dă nevasta d-tale peste el, îl face prav. Când s'o apucă să te certe și să te cicălească, scoți carnetul și notezi expresiunile și punctele principale ale predicilor ei... mă înțelegi, nu-i așa?... și așa zi cu zi. Și la zintă a lunii următoare, când o da iar drumul gurii scoți carnetul și-i citești pagină cu pagină tot ce a zis. Ai să vezi ce efect o să aibă.

Și zicând cuvintele acestea bătrânul registrator își văzu de treabă; Petre Vioreanu puse și el mâna pe condei și registru. Fața i-se înseninase și privirea îi era mai veselă cu cât se gândea mai mult la propunerea colegului său, cu atât i-se însenina mai mult sufletul și când ceasul sună douăsprezece și biroul începu să se goliască

încetul cu încetul, își luă și el pălăria și bastonul și o porni spre casă. Pe drum se abătău pe la o librărie, unde luă un carnet cu multe foi frumoase, albe.

Cocoana Eliza era o femeie foarte notimă. Nici nu-ți venea să crezi, că gurița aceea fragedă, trandafirică, putea să fie așa de rea și să rostească cuvinte așa de amarnice. Și azi era cu fața încruntată, buzele îi tremurau de cindă, când văzu, că ceasornicul arăta deja douăsprezece minute după douăsprezece.

— Haimana, strigă ea cum intră Vioreanu pe ușe. Unde mi-ai stat până acum bețivule? Iar mi-ai întârziat peste un sfert de ceas, procopsitul!

Petre Vioreanu drept răspuns dete din cap și un zâmbet aproape vesel îi flutură pe buze.

Scoase carnetul din buzunar și fără să zică ceva nevastei, care-l privia mânișă și mirată, se așeză la masa din colț și scris pe întâia față albă:

„Marți, 10, Noemvrie: haimana, bețiv procopsit.

Cocoana Eliza însă nu isprăvisese încă.

— Uite are să se strice de tot, bunătatea de mâncare, netrebnicule!

Petre Vioreanu trecu și pe „netrebnic“ în carnet cu o plăcere nespusă. Lucru ciudat acum, de când ținea un protocol, aceste cuvinte desmierdătoare nu-l mai supărau.

— Vai de capul tău, stricatul, mai țipă odată cocoana Eliza și alergă la bucătărie. La auzul acestor cuvinte era cât pe aci să-i sară țandăra, când le văzu însă scrise colea frumos, pe întâia pagină a protocolului său, fața i-se lumină de un zâmbet vesel.

Zilele următoare aduseră protocolului material berechet.

Ziua a cincea erau deja douăsprezece fețe scrise des. O singură predică violentă umplu patru fețe. Petre era transportat de plăcere și bucurie. Înainte de vreme mai răspunde și el cu câte un „cuvințel“ tare, acum era însă foarte absorbit de scrisul său ca nu cumva să-i scape vreuna din expresiunile ei de forță. Nu mai răspunde dar, și... curios predicile cocoanei Elize se făceau deatunci tot mai scurte.

La sfârșitul lunii protocolul căsniciei cuprindea treizeci și nouă de pagini scrise îndesat. Petre aștepta zintăiul parc'ar fi fost ziua sa onomastică. „Zintăiul“ veni.

La masă, Petre răsturnă solnița printr'o mișcare greșită și dădu astfel cocoanei Eliza prilejul să deslege sacul limbei, dând drumul la obișnuitele ei cuvinte desmierdătoare. Dar tocmai când se pornise mai bine rămase cu ochii pironiți la bărbatul ei. Petre se sculase scoase un carnet din buzunar și strigă cu glas detunător:

— Acum rog să fie tăcere pentru protocolul căsniciei!

Protocolul căsniciei! Cuvintele acestora sunau așa de ciudat la urechile Elizei.

Insufiau atâtea respect, sunau așa de solemn... nici ea nu știa cum, dar ascultă în tăcere, când Petre începu:

— În paginile următoare sunt însemnate, zi cu zi, toate cuvintele de ocară, pe cari mi-le aruncă în față scumpa mea soție Eliza, născută Marinescu: Marți, 10 Noemvrie: haimana, bețiv, procopsit, netrebnic, stricat. Miercuri, 11 Noemvrie: nu meriți să te lumineze soarele! Nu știi decăt drumul beră-

riei! Cea mai mizerabilă haimana de pe stradă e mai de treabă ca tine...

Și dădi așa înainte... vreme de un ceas, fără întrerupere. Un potop de cuvinte lovian auzul cocoanei Eliza.

Ea să fi întrebuitat toate acestea cuvinte urâte și proaste! Așa scria însă la protocol.

O măhnire adâncă îi cuprinse sufletul și când Petre sfârși ea își duse șortul la ochi și fugi din odaie.

— A avut efect, zise Petre jubiland, a, ce invențiune minunată, protocolul acesta al căsniciei!

— Să nu cumva să o slăbești, zise bătrânul registrator, după ce Vioreanu îi spusese radios întâiul rezultat. Să nu o slăbești!

Vioreanu îi făgădui și se și ținu de cuvânt.

Cocoana Eliza ședeă în odaia ei cosând la niște albituri. Istoria cu protocolul nu o lăsă în pace, o muncia mereu. Îi era cam rușine. „Eu să fi rostit toate cuvintele acelea? Eu să-i fi spus vorbele acestea proaste? Nu le merita, desigur că nu! Mă supără el destul nu-i vorbă, mai mult, zău, decăt se cădea când... da, când... și aci Eliza se roși puțin — când nu-mi făcea totdeauna pe plac, când nu face ce vreau eu! Că eu doar nu-i vreau răul. Dar... acum la acest punct al raționamentului ei, cocoana Eliza Vioreanu se uită încurcată la pernița de ace de pe masa de lucru, căutând parcă un ajutor. Dar trebuia oare să-i dau numai decăt astfel de porecle proaste dacă câteodată nu făcea numai decăt ce vream eu?...

„Nu!“ i-se părea ei, că-i strigă din toate părțile, dar — o, logică femeiască! — cu cât acest „nu“ striga mai tare în sufletul ei cu atât mai mult se împotrivia ea acestui „nu“. Ah, protocol ticălos!

— Hm! se gândia ea mai departe cine i-o fi dat ideea aceasta să ție un asemenea protocol? Că din capul său nu e, nici eu n-am auzit de așa ceva și pe prietenele mele nu le-am auzit vorbind de așa ceva. Ah protocolul acesta!

Și căzu pe gânduri. Simția că protocolul acesta al bărbatului ei are să-i moaie limba, ba, poate chiar să-i smulgă pantoful din mână. Și aceasta nu trebuia să se întâmple! Ce e însă de făcut?

Și cum sta așa dusă pe gânduri, își aruncă din întâmplare ochii pe stradă, unde trecea un domn gros și voinic „Berarul dela „Jubileu!“ bombăni ea. Deodată ochii i-se iluminară de bucurie, sări de pe scaun, de-i căzu lucrul pe podeală și strângând pumnii triumfă. Am găsit! Acum să-mi poștești cu protocolul tău!

Luna următoare se apropia de sfârșit Petre Vioreanu urmase mai departe cu protocolul său. Dar, lucru curios... luna aceasta nici pe departe nu erau atâtea fețe scrise și cu toate acestea Petre își dăduse toată osteneala ca să provoace scene, care să-i dea material pentru protocolul său. Luna aceasta se dusese mai des la „Jubileu“ ca până atunci și se întorsese mai târziu acasă ca înainte vreme? În ciuda lui însă, materialul pentru protocolul său nu voia să crească. Cât pe aci să-i fie năcaz.

Și zintăiul veni.

În dimineața marelui zile de răfuială Petre Vioreanu scoase cârticica cu o bucurie melancolică și se mai uită odată peste

paginile scrise. De data aceasta erau numai optsprezece fețe scrise...

— Nici pe jumătate cât luna trecută! oftă Petre.

Oara mesii. Cei doi soți sedeau față în față. Petre se uită la nevastă-sa, fața ei eră mai senină ca oricând. El bombăni că supa e prea sărată. Aceasta trebuia să supere pe Eliza.

Nu... Cocoana Eliza strânse numai din umeri și nu zise nimic. Petre eră neliniștit. Dacă nevastă-sa nu se supăra, s'a dus efectul protocolului său. Iși luă dar inima în dinți și zise că friptura e „mizerabil de tare“.

Cocoana Eliza zise blajin că îi pare rău, cu atât mai mult, că se vede că dat peste o bucată rea, căci carnea pe care a luat-o ea e fragedă și frumoasă.

Petre era disperat. Acum nu-i mai rămăsese decât ultimul mijloc, să răstoarne solnița. Și cu mâna tremurândă îi dete un brânci și sarea se împrăstie pe fața de masă.

Eliza îi aruncă o privire mâniașă, nici un cuvânt nu se auzi însă de pe buzele ei strânse.

Petre respiră adânc. Trebuia să înceapă el dar. Tuși și, ca să-și facă curaj, bombăni o injură. Cum nici aceasta n-avu niciun efect se mânia chiar deabinele.

— Nu mai pot să sufăr ocările tale! strigă el deodată.

— Am zis eu ceva, dragă Petre? răspuse nevastă-sa blajin, ca o mireasă care pentru întâia oară descoperă o încrețitură de nemulțumire pe fața iubitelui ei.

— Da... de o mie de ori dat strigă Petre. Ia uită-te! — și scoase protocolul din buzunar — cuvânt cu cuvânt negru pe alb! Luni: 1 Decembrie: Haimana, leneș — ah, Doamne, cu ce tacăm de om mi-am legat zilele!...

Și dădea foaie după foaie. Petre citea cu foc. Acum avea fața cea din urmă. Acum avea să se vadă efectul. Acum...

Cocoana Eliza însă spre marea lui mirare nu-și acoperi fața cu șorțul și nu fugi din odaie. Ci zimbi batjocoritor și zise:

— Ai isprăvit? Mi-se pare că data trecută eră mai lung pomelnicul!

Petre rămase încrămențit și cu ochii pironiți la mâinile nevastei sale, în care ca prin farmec se ivise un carnet la fel cu al său.

— Acum e rândul protocolului meu! zise — Auleu!

Lui Petre i-se părea că visează. Fusesse el oare locu adevărat așa de mulțori la „Jubileu“ cum îi proba nevastă-sa negru pe alb? Să fi venit el oare cu adevărat într-o lună de douăsprezece ori la unu după miezul nopții acasă? Adevărat să fie că a cheltuit 62 lei bani de buzunar...?

Cocoana Eliza isprăvisse de mult cu certitudinea, Petre eră încă acolo privind pierdut în pământ. Care triumfa acum?

Deodată simți o mână moale care-i atinge brațul și un glas dulce care-i șopti așa de blajin și așa de prietinos, cum nu mai auzise de mult timp. — Eliza, binoși Petrică, ce zici? Să trecem mai departe în protocol, ori mai bine să încercăm amândoi să trăim așa fel împreună, ca să nu mai fie nevoie să scriem în cartelele acestea?

Petre repezi cât colo, protocolul și se aruncă în brațele nevastei sale.

— Bănuiești că...

FOCUL SACRU.

Legendă din Siena veche, de I. Jørgensen.

Trad. de Ioan Popu.

(Continuare).

„Și judecătorul îl agrăește în modul următor: vezi, eu când team creat, și-am dat un trup frumos, un spirit puternic și o voință tare pentru ca să-mi slujești cu voința să mă cunoști cu spiritul și să mă cinstești și preamărești cu trupul. Dar îndată ce ai ajuns să te poți cugeta mai independent, ai început să mă deosești să mă batjocorești, să nu-mi observi poruncile și să-mi calci legile mele sfinte. Te-ai predat dușmanilor mei, diavolului, lumii, și trupului și pe aceștia i-ai iubit și cinstit. — Ai socotit, că vei fi mai mare, dacă pe mine mă vei desprețui; că vei fi mai liber, dacă îmi vei contrazice, și că vei fi mai bun, dacă vei lucra după legile tale proprii. Ai trăit după capriciile și poftele tale, te-ai supus trupului și i-ai permis să-și facă voia. Ai căutat tot aceea, ce poate să te ametească și orbească, și ți-ai închipuit viața ca și un tinăr, pe care îl stringi în brațe. Ai preferit lumea și ai și primit-o. Prin sărutările necurate ți-ai rănit sufletul, iar prin plăcerile neiertate ranele s'au tot lățit, și în urmă prin îmbrățișările nerușinate acelea și-au făcut loc tot mai adânc, ba s'au umplut chiar de puroaie galbene și negre. Și întreg sufletul îți eră ca și un cadavru plin de jale, ce putrezește tot mai tare... Așa ți-a fost viața, și iată acum zaci înaintea tronului meu, plin de duhoare, așa că ingerii nu pot să te mai privească. Simțesti cât ești de scârbos și disperat, vrei să cauți vre-un punct sănătos pe trupul și sufletul tău, dar nu poți să afli nefericirile, nu poți să afli! Și așa de tare te-ai dejosit, încât nu poți să-ți ridici cel puțin privirea spre mine, și simțesti cum te cufunzi în prăpastia chinurilor vecinice, unde se adună toate rămășițele netrebnice! O, suflete nefericit, după dreptate nu pot decât să te osândesc. Voin fi însă îndurător față de tine. Sângele fratelui tău strigă de pe Golgota, iar Maria deși săgeți dureroase, i-au străpuns inima când stă lângă crucea fiului său, totuși cere îndurare pentru tine...

„Vezi, poate se va afla cineva pe pământ, care din iubire față de tine și față de sufletul tău, să fie gata să sufere în trei zile și în trei nopți toate chinurile iadului și astfel să te scape de moartea vecinică! Atunci poate vei primi îndurare și îți vor stă deschise porțile raiului.“

Messer Boccaccio, cu acestea sfârșește viziunea lui Dom Pietro. Ți-am spus-o așa cum am auzit-o din gura celui sfânt în mănăstirea Maggiano. Îndată după această viziune Dom Pietro s'a îmbolnăvit greu, și medicii i-au spus că în urma acestui morb va muri. Și au avut dreptate.

Cu trei zile înainte de moarte însă, Dom Pietro eră foarte palid, ochii căzuți în orbite, oasele din față eșite înafară, iar pe trup i-au eșit ceva pete vinete, ca de putreziune, cari pe facetal i-au învălțat întreg trupul. Dela o vreme a început să răspândească și un miros așa de puternic, încât nu mai puteau stă lângă el.

Cei din jurul lui am observat, că îl chinăse ceva dinăuntru. A început să-și strângă mâinile cu așa putere, încât unghiile i-au intrat în carne, iar trupul i-se îndoaia, adunându-se la oaltă, ca și nuicna, ce arde

în foc. Tremură, și scrâșnind din dinți, urlă așa de amar, încât ai fi cugetat, că e un câne părăsit de stăpânul său.

Călugării stau înfrigați în jurul lui, căci deși l-au cinstit pe Dom Pietro pentru viața lui sfântă, totuși aceasta nu eră sfârșitul vieții unui om sfânt...

Și a trecut o zi și o noapte. Dom Pietro a început să strige îngrozitor: „Am păcătuit! Am păcătuit!“ Și tremură și să zbăte în pat, încât și padimentul să mișcă. Eră par'că într'un pat de foc...

Când au văzut aceasta călugării, au fugit și n'au mai îndrăznit să se roage pentru Dom Pietro. Eu însă, am înțeles, că Dom Pietro nu suferă pentru păcatele proprii, ci pentru acel suflet nefericit, pe care a voit să-l mântuiească și de aceea nu m'am depărtat de acolo, ei am suferit și mirosul acela greu și strigătele acele sălbatică... Și îți spun, Messer Boccaccio, că mai bucuros aș stă lângă trei cadavre, ce trec în putreziune, decât să mai petrec încă odată acele trei zile și trei nopți...

În urmă sosește și ziua a patra. Dom Pietro a trecut peste orice luptă. A câștigat deja învingerea... Iar eu, care am priveghiat lângă patul lui, am văzut, cum moartea s'a depărtat, și o nouă viață i-a încălzit întreg trupul...

Fața, care i-a fost vântă-neagră și plină de desperare, acum a devenit curată și veselă, iarăș și-a primit culoare. Membrele i-s'au oblit, mâinile i-s'au împreunat, a început să resufte mai ușor și mai liber. Buzele i-s'au deschis și limba a început să laude pe Dumnezeu, cel atotputernic și mult îndurat, să-l preamărească și să-i mulțamească.

Atunci am chemat pe toți cei din mănăstire, să vadă, că acela, pe care l-au părăsit ca pe un blăstămat de Dumnezeu, acum are o față așa de veselă și o privire așa de dulce, și moartea o așteaptă cu bucurie ca și alesul și sfântul lui Dumnezeu... Și am început să preamărim pe Dumnezeu. Iar după aceasta Dom Pietro, bărbatul acesta sfânt în liniște și cu atâta blândeță și-a închis ochii, pentruca din nou să-i deschidă în patria fericirii vecinice, unde bucuria nici când nu se va sfârși...

(va urma).

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa

Redactor responsabil: Augustin Gruția

CONTRA

TUSEI

răgușelei, catarului, flegmei și tusei măgărești nu cumpărați altceva decât gustoasele

Caramelle pectorale

de alui Kaiser cu „trei brazi“

5900 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Pachete cu 20 fil. și cu 40 fileri; cutie cu 60 fileri se află la: Carol Schiesl farmacist Blaj.

(93) 9-22

„PATRIA“ cassă de economii, societate pe acțiuni în Blaj.

Raportul comitetului de supraveghiere.

On. Adunare generală!

Comitetul D-voastră de supraveghiere, — spre a face destul îndatoririi ce i-s'a dat, — a scontrat în mai multe rânduri cassa institutului și a cercetat toate cărțile de comptabilitate.

De asemenea a examinat bilanțul de pe 1910, și contul profitului și pierde-

Bilanțul pe anul

Conto bilanț.		Vagyon.	
Active.			
Numărar în cassă	Pénztármaradvány	C	127,411.07
Cambii	Váltó kölcsön	3,117.307	
» cu acop. hipotecar	Jelzálogilag biztos. váltók	402.663	» 3,519.970.—
Imprumuturi hipotecare	Jelzálog kölcsönök		» 669.699.—
» pe amanete (Lombard)	Értékpapir kölcsönök		» 238.439.—
Efecte	Értékpapirok	455,375.50	
Efectele fondului de penziune	Nyugdíjalap értékpapirjai	85,400.61	» 540.776.11
Realități: casele societății	Az intézet házai	109.600.—	
de vânzare	Eladó ingatlanok	4.008.56	» 113.608.56
Debit.: Cto Curent, Giro și Cheque	Adósok: Folyó, Giro-és Cheque-számla		
Spese de proces și protest	Per- és Óvatolási költségek		» 15.810.72
			<u>5,225.714.46</u>

Conto profit și perderi.

Conto profit și perderi.		Kiadás.	
Eșite.			
Interese: pentru depuneri capit.	Tőkésített betéti kamatok	145.070.—	C
» » » ridic.	Felvett »	2.254.04	»
» de reescont	Visszleszámitolási »	38.986.66	» 186.310.70
Marce de prezentă	Jelenlétiigyek		» 2.880.—
Salare	Fizetések		» 19.300.—
Contribuțiune	Adó	22.242.33	
» după interese de depuneri	» betéti kamatok után	14.732.40	» 36.974.73
Spese curente	Fentartási költségek		» 2.618.43
Porto postal	Postabér		» 2.089.07
Competință de timbru	Bélyegilleték		» 229.39
Profit curat	Tiszta nyereség		» 125.108.40
			<u>375.510.72</u>

Blaj, dia ședința direcțiunii, ținută la 6 Ianuarie 1911.

I. Br. Hodosiu m. p.
director executiv.

M e m b r i i

I. M. Moldovanu m. p.   S. P. Mateiu m. p.   Dr. I. Marcu m. p.   St. Popu m. p.
președinte.   vice-președinte.

S'a revăzut și aflat în consonanță cu cărțile

Dr. Ambrosiu Chețian m. p.
președinte.

Nicolau Pop m. p.
membrii comitetului

rilor, pe cari le-a găsit în consonanță cu registrele institutului. Tot astfel a constatat, că și împărțirea profitului curat s'a făcut conform statutelor.

În urma acestora propune: aprobarea bilanțului de pe anul 1910, și primirea proiectului relativ la împărțirea venitului curat, precum și darea absoluturului atât direcțiunii cât și comitetului de supraveghiere.

Blaj, la 6 Ianuarie 1911.

Comitetul de supraveghiere.

al XXV-lea 1910.

Mérlegszámla.		Teher.	
Pasive.			
Capital societar	Alaptőke	C	550.000.—
Fond de rezervă	Tartalék alap	»	550.000.—
» special	Külön alap	»	34.427.14
» de penziune	Nyugdíj alap	»	85.487.97
Depuneri spre fructificare	Betétek	»	3,197.107.35
Reescont	Visszleszámitolás	»	535.315.—
Interese anticipate	Előlegezett kamatok	»	75.861.80
Depozite	Letétek	»	13.361.50
Creditori	Hitelezők	»	58.475.30
Dividendă neridicată	Fel nem vett osztalék	»	570.—
Profit curat	Tiszta nyereség	»	125.108.40
			<u>5,225.714.46</u>

Nyereség és veszteség számla.

Nyereség és veszteség számla.		Bevétel.	
Intrate.			
Interese dela cambii	Váltókölcsön kamat	288.501.10	C
» » imprum. hipotecare	Jelzálog kölcsön kamat	47.161.73	
» » » pe lombard	Értékpapir kölcsön kamat	10.970.85	
» » efecte	Értékpapir kamat	21.911.65	» 368.545.33
Chirie	Házbér		» 4.400.—
Proviziune	Jutalék		» 2.565.39
			<u>375.510.72</u>

Victor Muntean m. p.
prim-comptabil.

d i r e c ț i u n i i :

G. Bărbat m. p.   I. F. Negruțiu m. p.   Dr. Alex. Pop m. p.   E. Bănu m. p.   I. Maniu m. p.

purtate în ordine deplină. Blaj, la 6 Ianuarie 1911.

A. C. Domșa m. p.
de supraveghiere.

Gavril Precup m. p.

Ioan Fodor m. p.

Inainte de inventar!

MATEI WEINER

Budapesta, VI., Andrássy-ut Nr. 3.

Vanzare excepțională în articlii de carneval:

Ajur-batist, alb	acum 15, 23, 35 și 45	cruceri.
Dantelă-valasien, stofă	acum 22	"
Stofă de spălat resil	" 29	"
Brodării de Madeira,	45 65 și 85	"
Grenadin în toate colorile,	120 c. lat 125	"
Voile de lău în toate	" " c. lat 105	"
Mătasă-Tafft	" " 85	"
Mătasă Pongis și luisin, în toate col.	58	"
Mătasă kristalin în toate colorile	120 cm. lat 175	"
Grenadin, pentru haine ocazionali	98	"

Mărfurile rămase dela târgul de Crăciun, precum: flanel de spălat 17 cr., velour barchent 24 cr., leventin 19 și 28 cr. Pânză de mătăsă pentru haine 39 și 45 cr., Stofă de camgarn 120 cm. lată 48 cr. Homespun 120 cm. lată 45, 65 și 75 cr., Postav (pănură) de dame 120 cm. lat 49 și 85 cr., Catifea pentru haine 65, 75 și 110 cruceri.

Mare asortiment în mătăsuri, dantelă, cordele (panglici), vâluri, decoruri, diferite năfrâni pentru teatru, jabotte și diferiți articlii de toaletă pentru dame.

Aceste prețuri rămân în valoare numai până la finea lui Ianuarie. (1) 2-4

Comande peste 20 cor. se expediază franco.

Spese colosale

spesează oamenii suferinzi anual pentru ca să-și aline durerile și să-și restaureze sănătatea. Însă în foarte multe cazuri fără succes. Cauza la

aceasta este, că bolnavul se refugiază la frunză și iarbă și nu aplică cel mai bun metod de vindecare, care năzuește a-i alina durerile și suferințele, a-i recăștiga puterea de viață a organismului, regulează funcționarea organelor și prin capacitatea rezistenței progresive a delătură răul. Acest metod vindecător

este aplicarea electricității pe calea

„Elektro-Vitalizer-ului“

Cu ajutorul acestui metod vindecător s'au tămăduit multe sute de oameni, cari au suferit ani de rând în absolută sau parțială deservare, în tîmpire, insomnie, durere de cap, amețală, durere de spate, reumatism, podragă și sgârciuri.

Deslușiri amăunțite dă cartea „Despre metodul modern de vindecare prin electricitate“ care se află în tom deschilinit pentru bărbați și deschilinit pentru femeii, și care se trimite ori și cui gratis și franco, care o cere provocându-se la foaia noastră, dela

„Elektro Vitalizer“ orvosi rendelő inttzet

(4) 1-2

Budapest, IV. Semmelweiss-nteza 4, félélem. 51.

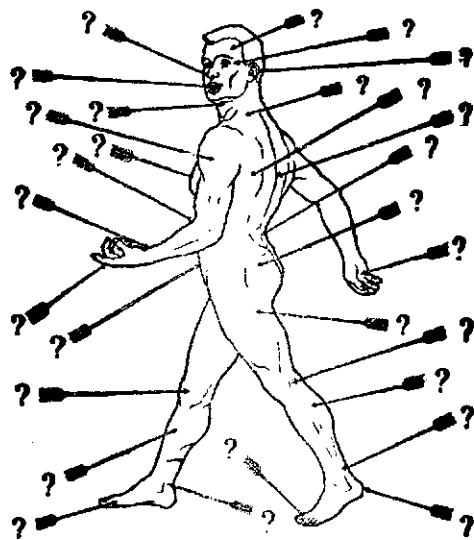
A apărut:

Carte de cetire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 85.421-1910.

9

Te săgetează?

(Ai dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elsa-hapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmege).

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile, repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbie de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă, și multe alte morburii aci nepomenite! Fluidul Elsa al lui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elsa-hapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgârciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, amețală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comanda să adresăm acurat așa: (92) 10-30

Eugen V. Feller, apotecar
Stubica Centrale 122 (comit. Zágrab).

(82) 14-20

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărit să deschid în Budapesta un

Birou de informație și**Agentură românească.**

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză, dau în restimp de 2-3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog realizarea favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale, și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. Olariu,

Budapest, Lajos-utca 141 III/19.

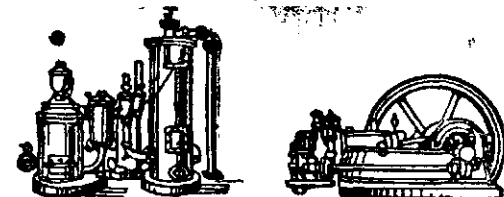
Tipografia Seminarului teologic gr.-cat.

Kalmár & Engel

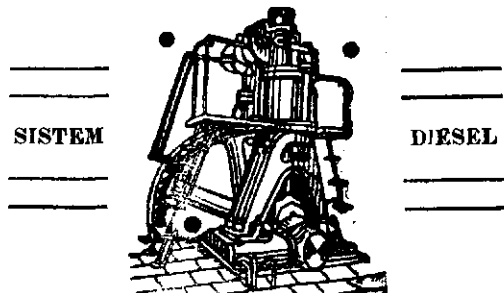
fabrică de mașini și motoară

Depozit și birou: V., Lipótring 22. Fabrică: VI., Úteggasse 19.
BUDAPEST

Renumit! Original! „Benz“!

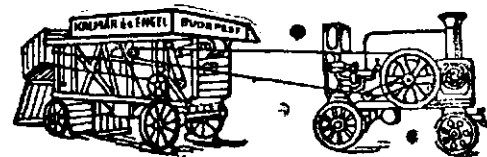
Motor-Sugător de gaz — Măsurarea ma-
ieftină din prezent. „Benz“-Motor cu olein crud.

SISTEM

DIESEL

Recunoscut cel mai bun fabricat.
Recomandă garniturile sale de imblătit. Locomobile cu Benzin, cari sunt construcțiunea cea mai simplă

Garanție deplină. Condițiuni de plată favorabile. Preliminare de prețuri și Prețcurent gratuit și franco. (101) 5-26

THE CAMPBELL

renumita firmă engleză de Motoare livrează celea
mai bineconstruite și durabile

Motorare și Locomobile

cu Benzin,
Olein crud,
Gaz și Sugă-
tor de gaz.

Mânarea cea mai ieftină, mai sigură și
mai neconturbată.

Prețuri echitabile. Condițiuni de plată
favorabile. Garanță în toate privințele.

Reprezentant general:

Korányi Victor BUDAPEST, VI., Liszt
Ferencz-tér Nr. 9.

Telefon 64-64. (80) 15-26

Numai odată în 100 de ani

afi ocaziune să poți cumpără așa o **calitate bună** și așa **ieftin pomi** și alte **produse** din școală de pomi. Nimeni să nu întârzie a se folosi de buna ocaziune, ci să comande îndată pânăce ține proviziunea. Din cauza curățirii totale a răsăduței (pepineriei) se vând cu **prețuri reduse**: Pomi, Tufe ddecorative, Acuminoase, Pădureți șcl.

Frideric Caspari și soțul

: : Medgyes, Nagy-küküllőmege. : :

La cerere Prețcurant gratis.

(81) 15-16